

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАСАДИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ

**навчально-методичний посібник до вивчення курсу
для студентів спеціальності 061 Журналістика
(ОП «Журналістика», «Міжнародна журналістика», «Реклама та
зв'язки з громадськістю»)**

Ужгород 2024

УДК 070(076):82.0

Б 59 Г 45

Укладачі:

БІДЗІЛЯ Юрій Михайлович – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

ГЕЦКО Ганна Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензенти:

СИДОРЕНКО Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка);

СНІЦАРЧУК Лідія Віталіївна – доктор наук із соціальних комунікацій, професор (Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України).

Відповідальний за випуск:

СОЛОМІН Євген Олександрович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рекомендовано до друку

Науково-методичною комісією філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Протокол № 9 від 28 червня 2024 р.);

Вченою радою філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Протокол № 11 від 28 червня 2024 р.).

Засади літературної творчості: навчально-методичний посібник до вивчення курсу для студентів спеціальності 061 Журналістика (ОП «Журналістика», «Міжнародна журналістика», «Реклама та зв'язки з громадськістю») / Укл. Ю.М. Бідзіля, Г.І. Гецко. Ужгород, 2024. 64 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМИ І ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	7
Тема 1. Специфіка формування та розвитку теоретико-літературної думки від античності до епохи Відродження.....	7
Тема 2. Розвій теоретико-літературного світорозуміння в епохи Бароко, Класицизму та Просвітництва. Літературознавство періоду німецького класичного ідеалізму.....	8
Тема 3. Основні напрями розвитку зарубіжного літературознавства упродовж XIX – XX ст. у контексті соціальної комунікативістики.....	9
Тема 4. Новітні напрями і течії в літературознавстві й теорії літератури: постконструктивізм, деконструктивізм, фемінізм, рецептивна естетика, постколоніальна критика та література...10	
Тема 5. Художній метод – спосіб художнього мислення. Специфіка використання елементів художнього в роботі журналіста	11
Тема 6. Художній та художньо-публіцистичний образ, проблема типового в літературознавстві та журналістиці	12
Тема 7. Творчий метод та індивідуальний стиль у мистецтві слова. Жанрова система в літературі та журналістиці	13
ТЕМИ І ПЛАНИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ	14
Тема 1. Засади літературної творчості як наука і навчальна дисципліна.....	14
Тема 2. Основні етапи розвитку теоретико-літературної думки: античність, середньовіччя, відродження.....	15
Тема 3. Основні етапи розвитку теоретико-літературної думки: бароко, класицизм, просвітництво.....	17
Тема 4. Нові напрями у розвитку світового літературознавства як творчості та науки.....	19
Тема 5. Фройдизм, структуралізм, екзистенціалізм у структурі світового літературознавства.....	20
Тема 6. Генерика художньої літератури.....	22
Тема 7. Лірика як літературний рід.....	23
Тема 8. Епос як літературний рід.....	24
Тема 9. Модифікації романного жанру в літературі доби постмодернізму.....	26
Тема 10. Метажанр утопії та антиутопії.....	27
Тема 11. Драма як літературний рід.....	29
Тема 12. Жанрологічне означення кіносценарію.....	30
Тема 13. Література як вид мистецтва. Поняття «художній образ».....	32
Тема 14. Внутрішня і зовнішня форма літературно-художнього твору.....	34
Тема 15. Цілісність літературного твору.....	35
Тема 16. Художня комунікація.....	37
Тема 17. Стильовий розвиток літератури.....	39
Тема 18. Українське літературознавство від зародження до сьогодення: проблеми становлення та розвитку.....	41
Тема 19. Мова прозова, мова віршована. Версифікація.....	43
Тема 20. Презентація журналістських есе.....	44
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	47
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ	51
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ	55

ВСТУП

Курс «Засади літературної творчості» віднесено до основних у структурі освітньої програми для підготовки майбутніх журналістів, рекламистів та піарників через те, що навчальна дисципліна покликана вдосконалити та розвинути креативний потенціал майбутніх фахівців інформаційно-комунікаційної галузі. Не секрет, що багато студентів, вступаючи на журналістику, не уловлюють різницю між письменницькою, поетичною та інформаційною діяльністю, а значна частина абітурієнтів приносить свої власні художні твори. Помежи тим, усвідомлюючи, наскільки такий творчий потенціал є важливим, а зародки творчого таланту – чутливо-вразливими, курсом передбачено, з одного боку, поглибити креативні здібності студентів, їх уміння створювати літературні та художньо-публіцистичні тексти, з іншого – опанувати різницю між двома видами соціальної діяльності та навчитися творчо використовувати художньо-поетичні заділи в інформаційно-комунікаційній роботі. При цьому виходимо з того, що креативність – це спроможність до творчості, з якою пов'язані такі ознаки, як гнучкість та системність мислення, невимушеність, відважність, готовність припускатися помилок та вміння їх виправляти, ініціативність, відкритість та ретельність. Такі риси, як бачимо з досвіду, часто притаманні саме тим студентам, які цілеспрямовано вступають на освітні програми, що пов'язані з майбутньою медіакомунікаційною діяльністю, а тому важливо організувати опанування «Зasad літературної творчості» так, щоб сприяти активізації та розвитку їх креативності, але й із усвідомленням різниці у використанні та репрезентації фактів та подій у художньо-публіцистичному та журналістському творі.

Не секрет, що в процесі відходу від мовно-літературного джерела при підготовці фахівця з журналістики, у ході закономірного усамостійнення її як окремої інформаційно-комунікаційної галузі значною мірою було втрачено якраз креативний підхід у підготовці майбутніх медійників. Почасти загубилася здатність журналістів-випускників не лише створювати власні художньо-публіцистичні твори (нарис, портрет, фейлетон, памфлет, есе тощо), але й продукувати аналітичні журналістські матеріали. Усе це призвело до того, що в Україні не лише в регіональних, але й загальнодержавних медіа переважають інформаційні жанри, а журналістська робота зводиться до репортерства. Поміж тим в європейському інформаційному просторі, куди прагне наша держава, давно віднайдено баланс між репортерством, аналітичною журналістикою та публіцистикою. Так, у Німеччині Інститут журналістики Дортмундського ун-ту є структурним підрозділом факультету культурології, Інститут публіцистики у Мюнстері – філософського факультету, у Майнці є Інститут публіцистики, у

Геттінгені – Інститут публіцистики та комунікацій. Одна з найбільш авторитетних французьких газет «Le Monde» (Ла Монд) дотепер на своїх сторінках активно друкує художньо-публіцистичні жанри, зокрема й портрет.

«Засади літературної творчості» як навчальна дисципліна важлива ще й у контексті міждисциплінарної методології, що якнайкраще підходить до розуміння сучасності, для пояснення зростаючої складності всіх форм існування, не лише зображуваного життя у літературному чи журналістському творі, але й соціального буття загалом. Услід за численними дослідниками зауважимо, що сьогодні «відбувається перехід від лінійного мислення до мислення нелінійного, тобто творчого. Ми приходимо до усвідомлення нелінійності оточуючого світу – природного та соціального, що означає невизначеність у функціях розподілу ймовірностей. Отже, існує можливість здійснення навіть малоймовірних подій. Екстремальні події є скоріше нормою, ніж винятком у контексті складного світу, у якому ми живемо. Нелінійність передбачає можливість розростання флуктуацій (випадковостей). Нелінійна система проходить через ситуації неусталеності та безпосередньо залежать від початкових умов, а дрібні події та незначні відхилення, флуктуації можуть привести до колосальних наслідків». Формування саме таких компетентностей у майбутніх фахівців медіагалузі має неабияке значення. «Засади літературної творчості» як навчальний курс цілеспрямовано адаптований для майбутніх працівників медіагалузі та передбачає засвоєння першооснов літературної творчості та засад літературознавства як гуманітарної науки, що синтезує досвід історії літератури, теорії літератури та літературної критики, формує відповідне бачення специфіки художньої літератури як різновиду мистецтва слова та окреслює зв'язок літературної творчості із соціальнокомунікаційною галуззю. Основним завданням вивчення цієї навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із ключовими термінами з теорії літератури, вироблення культурознавчої соціокомунікаційної компетентності як сукупності знань про матеріальну і духовну культуру, традиції, звичаї, обряди рідних народів, сукупність умінь у доученому використанні культурознавчих знань у професійній медійній діяльності. Курс посилює та розширює усну та письмову комунікативну компетентність як сукупність знань, умінь, здібностей, ініціатив особистості, необхідних для здійснення комунікації в різних мовленнєвих сферах, поглиблює знання канонів комунікації та етикету, розуміння мотивів, цілей, засобів у взаємостосунках. Сприяє формуванню умінь виступу: вміння схарактеризувати суть проблеми, аргументувати власне бачення проблеми, підтримувати у реципієнтів інтерес і увагу, керувати аудиторією тощо.

Мета курсу зосереджена у площині формування певних фахових компетенцій майбутніх медійників: 1. Ціннісно-сміслова компетентність

(формування та розширення світогляду студента з одночасним умінням творчого всебічного використання іноземної мови в діловому середовищі); 2. Загальнокультурна компетентність (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей різних країн для міжкультурної комунікації та ведення партнерських відносин); 3. Навчально-пізнавальна компетентність (формування у студента зацікавленості до поглибленого вивчення різноманітної інформації, зокрема й мистецтва слова, з подальшим використанням одержаних знань у професійній діяльності з метою розвитку креативної складової компетентності; оволодіння розмовними та письмовими навичками; здатність студента формувати цілі дослідження та, з метою їх вирішення, вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях, зокрема й при спілкуванні іноземною мовою); 4. Інформаційна компетентність (розвиток умінь студента самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації з вітчизняних та іноземних джерел в рамках професійної діяльності); 5. Комунікативна компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації командних проєктів, вміння презентувати власний проєкт та кваліфіковано вести дискусію у презентованій сфері іноземною мовою); 6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підпора в постійному прагненні до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів). Одночасно мета вивчення навчальної дисципліни «Засади літературної творчості» – виробити у студентів на теоретичному й практичному рівні знання і наукову систему поглядів про найактуальніші проблеми сучасної літературно-творчої та соціальнокомунікаційної науки, а також, спираючись на набуті студентами історико-літературні, філософські, лінгвістичні знання, допомогти їм теоретично осмислити питання специфіки художнього та журналістського пізнання дійсності, зрозуміти загальну систему розвитку національних літератур, зокрема української, у зв'язках із традиціями, новаторством, художньою майстерністю, їх призначення та місце у соціальнокомунікаційній системі держави й загалом. Ціллю навчальної дисципліни є водночас намагання виробити у студентів, окрім вказаних вище, компетентності аналізу художніх та журналістських творів у контексті часу створення та з урахуванням досягнень сучасної науки, уміння самому створювати креативний текст у художньо-публіцистичному стилі, вправність у доцільному використанні різноманітних креативних художніх засобів у власному тексті, розуміння естетичного й предмету мистецтва у літературі та журналістській практиці, зокрема й умінні аналізувати художньо-публіцистичні твори, що подаються іншими авторами для оприлюднення в мас-медіа.

ТЕМИ І ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Специфіка формування та розвитку теоретико-літературної думки від античності до епохи Відродження

План

1. Літературознавство та журналістикознавство в науковій та навчальній системах.
2. Категорії прекрасного і об'єктивного в мистецтві, поезії та житті у філософії Платона.
3. Теорія наслідування, або Мімізис в «Поетиці» та філософських поглядах Аристотеля.
4. Вплив теології на літературу та мистецтво в середньовіччі. Погляди Августина Блаженного (Аврелія) і Томи Аквінського на суспільно-божественний устрій життя.
5. Гуманістичний пафос мистецтва та літератури в епоху Відродження.

*Література**

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 2002. 633 с.
2. Безпечний І. Теорія літератури. Торонто: видавництво «Молода Україна», 1984. 304 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/category/ukrainica/>
3. Блоха Я. Принцип справедливості у філософії Платона та Аристотеля. *Філософські обрії*. № 36 (2016). С. 79–86.
4. Галета О. Від антології до онтології. Київ: Смолоскип, 2022. 640 с.
5. Кирилюк З. Зарубіжна література: Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль: Астон, 2002. 259 с.
6. Літературознавча енциклопедія: у двох томах / автор-укладач Ю.І. Ковалів. Київ : Академія. (Енциклопедія ерудита). Т. 1 : А (аба) - Л (лямент). 2007. 608 с. Т. 2 : М (Маадай-Кара) - Я (я-форма). 2007. 624 с.
7. Рарицький О. Історія української літератури XI–XVIII ст. (Середньовіччя. Ренесанс. Бароко). Кам'янець-Подільський : Рута, 2020. 171 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

---

* Тут і далі розділ «Література» подається для орієнтації щодо актуальних джерел з тієї чи іншої тематики, однак студент має право та можливість користуватися не лише тими джерелами, які рекомендує лектор і викладачі, що проводять лабораторні заняття, а має змогу послуговуватися будь-якими науковими та навчальними матеріалами за темою, зокрема й тими, що розміщені на різних інформаційних ресурсах в мережі Інтернет.

9. Шелевер Н.П. Принцип справедливості у філософії античних філософів. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34267/1/%D0%9F>

Тема 2. Розвій теоретико-літературного світорозуміння в епохи Бароко, Класицизму та Просвітництва. Літературознавство періоду німецького класичного ідеалізму

План

1. Бачення людини і світу в бароко як напрямі літератури та мистецтва. Рококо як примхливий реверсований стиль щодо бароко.
2. Класицизм як літературно-художній напрям та ідеологія утвердження монархічних держав на території Європи.
3. Просвітництво як нова доба європейської науки, ідеології та культури. Зростання ролі літератури та слова в житті суспільства.
4. Передумови формування та основні риси німецького ідеалізму (Кант, Фіхте, Шеллінг, Гегель).
5. Мистецтво слова періоду німецького класичного ідеалізму.

Література

1. Астаф'єв О., Радишевський Р. Польська та українська літератури доби Ренесансу і Бароко. Київ : Талком, 2021. 639 с.
2. Баррі Пітер. Вступ до теорії : літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Єрошкіна О.О. Епоха класицизму : навч. посібник. Вид. 2-ге, розшир. та допов. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 186 с.
4. Література. Теорія. Методологія / уп. Д. Уліцька. Київ : Виданичий дім «Києво-Могилянська Академія», 2008. 544 с.
5. Літературознавчий дискурс від бароко до постмодерну : Колективна монографія / Упор., наук. редактор Н. Левченко. Київ-Люблін-Харків : Майдан, 2020. 602 с.
6. Мігосек Зофія. Теорії літературних досліджень / Пер. з польської В. Гуменюк, наук. ред. В.І. Іванюк. Сімферополь : Таврія, 2003. 408 с.
7. Рарицький О. Історія української літератури XI–XVIII ст. (Середньовіччя. Ренесанс. Бароко). Кам'янець-Подільський : Рута, 2020. 171 с.
8. Семенюк Л. Стильові течії українського літературного бароко: до постановки наукової проблеми. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Філологічні науки. Літературознавство. 2016. № 8. С. 150–155.
9. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX століття / ред. М. Зубрицька. Львів : Літопис, 1996. 630 с.

10. Ференц Н. Теорія літератури і основи естетики. Навчальний посібник. Київ : Знання, 2014. 502 с.
11. The Norton Anthology of Theory and Criticism / ed. by Vincent Leitch, William Cain, Laurie Finke, John McGowan, T. Denean Sharpley-Whiting, Jeffrey Williams. New York: W. W. Norton and Company, Inc., 2018. 2624 p.
12. Modern Criticism and Theory: A Reader (3 ed.) / ed. David Lodge and Nigel Wood. London and New York: Routledge, 2008. 627 p.

Тема 3. Основні напрями розвитку зарубіжного літературознавства упродовж XIX – XX ст. у контексті соціальної комунікативістики

План

1. Міфологічна школа в літературознавстві та соціальних комунікаціях: від історії до сучасних практик медійної міфотворчості.
2. Біографічний метод у літературознавстві та інших науках: підходи, техніки та практика.
3. Культурно-історична методологічна школа та компаративізм як напрями літературознавства.
4. Інтуїтивізм та фрейдизм (фрейдизм) у літературознавстві та інших наукових галузях.
5. Структуралізм як реакція на екзистенціалізм.

Література

1. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
2. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство : підручник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
3. Галич О.А. Вступ до літературознавства : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ : Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 288 с.
4. Галич О.А. Вступ до літературознавства: підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 324 с.
5. Галич О. Історія літературознавства : підручник. Київ : Либідь, 2013. 392 с.
6. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури : підручник. Київ: Либідь. 2008. 488 с.
7. Генік-Березовська З. Грані культур: Бароко. Романтизм. Модернізм. Київ : Гелікон, 2010. 368 с.
8. Грабович О. Колоніалізм і його спадщина в сучасній Україні. *Арка*, 1994. № 1(3).
9. Демчук Р.В. Українська ідентичність у модусі міфологем. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ : Стародавний світ, 2014. 235 с.

10. Ідеї структуралізму в сучасному українському літературознавстві. *Літературне місто*. URL: <https://web.archive.org/web/20141015101721/http://litmisto.org.ua/?p=6983>
11. Левчук Л.Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика. Навчальний посібник. Київ : Либідь, 2002, 255 с.
12. Попович О. Потенціал біографічного підходу щодо аналізу ролі видатної особистості у світовій культурі (на прикладі життя Збігнева Бжезінського). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 4.
13. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 220 с.
14. Смолій В., Ясь О. Сучасна російсько-українська війна у світлі постколоніалізму. *Вісник НАН України*. 2022. № 6. С. 3–16. URL: <https://www.academia.edu/82156576>

Тема 4. Новітні напрями і течії в літературознавстві й теорії літератури: постконструктивізм, деконструктивізм, фемінізм, рецептивна естетика, постколоніальна критика та література

План

1. Література, політика та журналістика у ХХ ст.: зв'язок та взаємовпливи.
2. Конструктивізм, постконструктивізм і деконструктивізм у мистецтві, літературі та комунікативістиці.
3. Фемінізм та гендерна проблематика в мистецтві, літературі та суспільстві. Дискусії щодо гендерної рівності в медійному просторі.
4. Специфіка рецептивної естетики як теорії і практики сприймання художніх творів та їх впливу на публіку і суспільний простір.
5. Постколоніальна критика і постколоніальна література як суспільно-філософський, літературно-мистецький і концептуально-культурницький напрям осмислення наслідків колоніального правління.
6. Пострадянський суспільно-літературний, інформаційно-культурницький простір як постколоніальне явище.

Література

1. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
2. Брюховецька Л.І. Тасмна історія фільмів. Пам'ять документів. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр» : Освіта України, 2021. 312 с.
3. Галич О.А. Вступ до літературознавства: підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 324 с.
4. Грабович О. Колоніалізм і його спадщина в сучасній Україні. *Арка*, 1994. № 1(3).

5. Наумова Л. Конструктивізм в українській культурі. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого*, Культурологія. 2016 (18). С. 130–136.
6. Смолій В., Ясь О. Сучасна російсько-українська війна у світлі постколоніалізму. *Вісник НАН України*. 2022. № 6. С. 3–16. URL: <https://www.academia.edu/82156576>
7. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
9. Ябченко М., Вус Ю., Кипібіда І. Коротка історія українського фемінізму. Київ : вид-во «Видавництво» 2022. 108 с.
10. Яусс Г. Рецептивна естетика й літературна комунікація. *Слово і Час*. 2007. № 6. С. 37–46.

Тема 5. Художній метод – спосіб художнього мислення. Специфіка використання елементів художнього в роботі журналіста

План

1. Поняття про метод у різних сферах людської діяльності.
2. Творчий метод як сукупність принципів ідейно-художнього пізнання та образного відтворення світу.
3. Наукові дискусії щодо природи художнього методу, літературного напрямку, літературної течії, літературної школи.
4. Методи і прийоми журналістської творчості.
5. Творча діяльність журналіста як єдність етапу пізнання та створення матеріалу.

Література

1. Галич О.А. Вступ до літературознавства: підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 324 с.
2. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури : підручник. Київ : Либідь. 2008. 488 с.
3. Естетика: навчальний посібник для педагогів / за ред. Т.І. Андрущенко. Київ : «МП Леся», 2014. 613 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Київ : Кондор, 2003. 192 с.
5. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський

національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

6. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
7. Шаповалова Г.В., Шебештян Я.М. Гостримо перо. Основи журналістикознавчих розвідок. Ужгород : Карпати, 2012. 168 с.
8. Ящук Ж.М. Критична рецепція екзистенційної прози міжвоєнних десятиліть в українському літературознавстві. *Філологічні трактати*. Т. 12. № 1. 2020. С. 17–28.

Тема 6. Художній та художньо-публіцистичний образ, проблема типового в літературознавстві та журналістиці

План

1. Специфіка художнього образу в літературі та мистецтві.
2. Особливості художніх образів з точки зору літературного напрямку.
3. Характеристика та роль образу за своїм характером, місцем у творі та ставленням автора.
4. Ознаки образів за способом художнього узагальнення, предметом змалювання та за типом співвідношення між чуттєвим образом та його ідеєю .
5. Дискусії про типовий образ у літературі та журналістиці.

Література

1. Абрамович С.Д., Чікарьова М.Ю. Історія української культури: підручник. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2013. 116 с.
2. Абрамович С.Д., Чікарьова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ : Видавничий дім Д. Бураго, 2013. 458 с.
3. Бойко О.С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ : Ліра-К, 2020. 204 с.
4. Галич О.А. Вступ до літературознавства: підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 324 с.
5. Пітерська О. Художній образ у сучасному науковому дискурсі. *Філологічні науки*. 2020. № 32. С. 49–53.
6. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 220 с.
7. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

Тема 7. Творчий метод та індивідуальний стиль в мистецтві слова. Жанрова система в літературі та журналістиці

План

1. Поняття про творчий метод та індивідуальний авторський стиль у мистецтві, літературі та журналістиці.
2. Стиль письменника як сукупність усіх художніх особливостей творчості митця.
3. Особливості індивідуального стилю журналіста.
4. Специфіка жанрових систем в літературі та журналістиці. Жанрові теорії ХХ – ХХІ ст.

Література

1. Астрахан Н.І. Буття літературного твору: Аналітичне та інтерпретаційне моделювання: монографія. Київ : Академвидав (Серія : «Монограф»), 2014. 432 с.
2. Бибик С. Від історіографії мови художньої прози до кодифікації термінів лінгвостилістики. *Українська мова*. 2018. № 4. С. 22–33.
3. Волощук В.І. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології. URL: lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/.../92-79-1.pdf
4. Галич О.А. Вступ до літературознавства: підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 324 с.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
6. Гоца Н.М. Текст як лінгвостилістична єдність та основні аспекти і методи його аналізу. URL: <https://mydocx.ru/3-56093.html>
7. Гриценко П. Ідіолект і текст. Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка : зб. наук. праць, присв. 70-річчю від дня народження проф. С.Я. Єрмоленко / відп. ред. В.Г. Складенко. Київ, 2007. С. 16–43.
8. Деніел Кіз : рек. список літ. / уклад. О. Цілованська ; ред. О. Іоаніді ; відп. за вип. Г. Брагарник ; ЦБС Поділ. р-ну, б-ка ім. Андрія Головка. Київ, 2019. 34 с.
9. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 220 с.
10. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
11. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

ТЕМИ І ПЛАНИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Засади літературної творчості як наука і навчальна дисципліна

План

1. Науковий зміст, предмет і завдання засад літературної творчості.
2. Засади літературної творчості й теорія літератури в системі літературознавчих дисциплін.
3. Зв'язок засад літературної творчості й теорії літератури з журналістикою, психологією, естетикою, мистецтвознавством, мовознавством, історією та іншими науками.
4. Поняття про методологію літературознавства та соціальних комунікацій. Методологічний плюралізм як особливість сучасної науки.
5. Новочасні проблеми наукового вивчення засад літературної творчості й теорії літератури.

Лабораторні завдання

1. Написати есе на тему «Роль літератури в медійному просторі».
2. Розглянути зв'язок засад літературної творчості та теорії літератури з психологією, естетикою, мистецтвознавством, мовознавством, історією та іншими науками. Як ці взаємозв'язки впливають на розвиток літературознавства?
3. Обміркувати, які методологічні підходи можна вважати найбільш ефективними для вивчення літературної творчості.
4. Обговорити сучасні проблеми наукового вивчення засад літературної творчості та теорії літератури. Які виклики стоять перед дослідниками в цій галузі та як вони можуть бути вирішені?
5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *філологія, засади літературної творчості, літературознавство, теорія літератури, історія літератури, літературна критика, текстологія, історіографія, бібліографія, герменевтика, перекладознавство, психологія літературної творчості, реценція, реципієнт, методологічний синкретизм, методологічний плюралізм, поетика, мімесис, катарсис.*

Література

1. Безпечний І. Теорія літератури. Торонто: видавництво «Молода Україна» 1984. 304 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/category/ukrainica/>
2. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
4. Кирилюк З. Зарубіжна література: Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль : Астон, 2002. 259 с.
5. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
7. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 220 с.
8. Терміносистеми сучасного літературознавства: досвід розробки і проблеми: Науковий семінар / За ред. Р. Гром'яка. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006. 339 с.
9. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
10. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

Тема 2. Основні етапи розвитку теоретико-літературної думки: античність, середньовіччя, відродження

План

1. Біля джерел літературознавства: розвиток естетичної думки в епоху Античності.
2. Погляди на літературу Платона та Аристотеля.
3. Зародження літературознавства в епоху Середньовіччя.
4. Проблеми теорії літератури в епоху Відродження.

Лабораторні завдання

1. Визначити основні риси кожної з великих епох – Античність, Середньовіччя, Відродження – та назвати найвідоміших її представників.

2. Робота в мінігрупах (4-5 студентів). Кожна група презентує у формі ток-шоу / прямої програми / новин / відеоподкасту / розважальної програми літературознавчу концепцію однієї з епох (на вибір студентів).
3. З'ясувати значення «Поетики» Аристотеля для розвитку світової естетичної думки.
4. Підготувати презентацію на тему «Гуманізм епохи Відродження».
5. Проаналізувати статтю *Лісовська О. Епоха українського літературного відродження: наукові інтерпретації. Актуальні питання гуманітарних наук 2020. № 34 (3). С. 100-108. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_3/18.pdf.*

Прокоментувати думки І. Франка, В. Перетца, М. Грушевського, С. Єфремова, Д. Чижевського, Д. Наливайка щодо розвитку української літератури в цей період.

6. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *міф, епос, Біблія, античність, середньовіччя, відродження*.

Література

1. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
3. Кирилюк З. Зарубіжна література: Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль : Астон, 2002. 259 с.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври / голова ред. А. Волков, 2001. 634 с.
5. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
7. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2. вид., випр. і доп. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
9. Яременко Н.В., Коломієць Н.Є. Куртуазна література доби Середньовіччя і трансформація її ідей у епоху Відродження. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*. Сер.: Філологічні науки. 2014. Вип. 4.13. С. 308–313. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmduf_2014_4.13_67

Тема 3. Основні етапи розвитку теоретико-літературної думки: бароко, класицизм, просвітництво

План

1. Погляди та дискусії про мистецтво в епоху Бароко.
2. Н. Буало як теоретик класицизму.
3. Доба Просвітництва. Наукові теорії просвітителів (Д. Дідро, Г. Лессінга, Й. Гердера, І. Канта, Г. Гегеля та ін.).
4. Утвердження теорії літератури як самостійної дисципліни.

Лабораторні завдання

1. Визначити основні риси кожної з великих епох – Бароко, Класицизм, Просвітництво – та назвати найвідоміших представників.
2. Проаналізувати один із українських творів барокової літератури («Літопис Самовидця», «Літопис Самійла Величка», «Літопис Григорія Граб'янки»), виокремити характерні риси стилю. Див.: Ісиченко І. *Історія української літератури: епоха Бароко (XVII-XVIII ст.). Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів : Святогорець, 2011. 568 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Isichenko/Istoriia_Ukrainskoi_literatury_epokha_baroko_XVII_XVIII_st.pdf*

3. Довести, чому саме Н. Буало вважається теоретиком класицизму.
4. Робота у мінігрупах (4-5 студентів). Пропонується опрацювати одну літературознавчу розвідку і подати методологію дослідника у вигляді інтерв'ю / пресрелізу / відеосюжету.

Група 1. Миненко Ю. Зародження українського бароко у контексті контрреформаційних впливів у Речі Посполитій середини XVI ст. *Слово і час*. 2015. № 7. С. 32-37. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/151744/06Mynenko.pdf?sequence=1>

Група 2. Лімборський І. Класицизм в українській літературі. *Дивослово*. 2011. С. 43-51. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/10-0111.pdf>

Група 3. Кепич В. Просвітницький романтизм Маркіяна Шашкевича. *Вісник Львівського університету*. Філософські науки. 2006. Вип. 9. С. 181–189. URL: http://fs-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/9_2006/22.pdf

5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *бароко, класицизм, просвітництво, теорія літератури*.

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
2. Ісіченко І. Історія української літератури: епоха Бароко (XVII-XVIII ст.). Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів : Святогорєць, 2011. 568 с.
3. Кепич В. Просвітницький романтизм Маркіяна Шашкевича. *Вісник Львівського університету*. Філософські науки. 2006. Вип. 9. С. 181–189. URL: http://fs-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/9_2006/22.pdf
4. Кирилюк З. Зарубіжна література: Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль : Астон, 2002. 259 с.
5. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври / голова ред. А. Волков. 2001. 634 с.
6. Лімборський І. Класицизм в українській літературі. *Дивослово*. 2011. С. 43–51. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/10-0111.pdf>
7. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
9. Макаров А. Світло українського Бароко. Київ : Мистецтво, 1994. 288 с.
10. Миненко Ю. Зародження українського бароко у контексті контрреформаційних впливів у Речі Посполитій середини XVI ст. *Слово і час*. 2015. № 7. С. 32–37. URL: <http://dSPACE.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/151744/06-Mynenko.pdf?sequence=1>
11. Муранова Н., Волярська О., Літвінчук Л. Ідеї філософії Просвітництва в українському освітньому контексті: монографія. Київ : ТОВ «НВФ “Славутич-Дельфін”», 2020. 154 с.
12. Наєнко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.

13. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
14. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

Тема 4. Нові напрями у розвитку світового літературознавства як творчості та науки

План

1. Міфологічна школа як напрям літературознавства. Роль Ф. Шеллінга, братів Шлегелів, теорії архетипів Юнга, Біблії та інших теологічних творів у формуванні цієї наукової літературознавчої школи.
2. Біографічний метод як літературний напрям в світовому та українському літературознавстві. В. Стус в інтерпретації М. Коцюбинської.
3. Особливості становлення та розвитку культурно-історичної школи як напрямку європейського позитивізму. Теорія І. Тена щодо призначення мистецтва.
4. Компаративізм як напрям та метод вивчення мистецтва та наукових явищ. Українська компаративістика.
5. Естетичне начало в мистецькому інтуїтивізмі. Бачення інтуїтивізму в працях А. Бергсона («Пам'ять і матерія», «Творча еволюція», «Сміх»). «Молода Муза», «Українська хата» та твори М. Хвильового в системі інтуїтивізму.

Лабораторні завдання

1. Визначити основні риси кожного з нових напрямів літературознавства, аналізованого періоду в українській та світовій літературі.
2. Проаналізувати працю Миколи Хвильового «Геть від Москви!» в контексті нових напрямів літературної творчості, виявити елементи інтуїтивізму.
3. Пояснити сутність порівняльно-історичного підходу до вивчення літератури.
4. З'ясувати найвідоміші українські наукові центри вивчення компаративістики.
5. Виокремити основні етапи компаративних досліджень, охарактеризувати тенденції сучасної компаративної методології.
6. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *міфологічна школа, біографічний метод, культурно-історична школа, позитивізм, компаративізм, інтуїтивізм.*

Література

1. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство: підручник. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
2. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упор. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с.
URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
3. Гарасим Я. Культурно-історична школа в українській фольклористиці. Львів : Львівський держуніверситет ім. І. Франка. 1999. 144 с.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври / голова ред. А. Волков. 2001. 634 с.
5. Літературознавча компаративістика: навч. посібник / наук. ред. Р. Гром'як; упор. Р. Гром'як, І. Папуша. Тернопіль : ТДПУ, 2002. 331 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
7. Наєнко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
8. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2006. 347 с.
9. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи: антологія / за заг. ред. Д. Наливайка. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 487 с.
10. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Тема 5. Фройдизм, структуралізм, екзистенціалізм у структурі світового літературознавства

План

1. Фройдизм як система психоаналізу в засадах літературної творчості.
2. Соломія Павличко як літературознавець фройдизму та неофройдизму («Дискурс модернізму в українській літературі»).
3. Структуралізм як логоцентрична система сприйняття світу. Роль К. Леві-Строса («Печальні тропіки», 1955) у формуванні структуралізму в мистецтві.
4. Український структуралізм в літературі.
5. Екзистенціалізм у мистецтві та літературознавстві як напрям абсолютної унікальності людського буття. Аналіз особливостей екзистенціалізму новел В. Стефаніка («Камінний хрест», «Новина»), творів М. Хвильового («Вальдшнепи»), Т. Осьмачки («Ротонда душолюбців»), В. Голдінга («Володар мух»), В. Барки («Жовтий князь»).

Лабораторні завдання

1. Віднайти в роботі Миколи Хвильового «Геть від Москви!» елементи екзистенціалізму та експресіонізму.
2. Довести або спростувати (на прикладі художнього твору), чому З. Фройд має / не має рацію у своїх твердженнях щодо натхнення (потягу) до літературної самореалізації митця.
3. Опрацювати публікацію *Забіяка І. Елементи структуралізму в літературознавчій концепції Дмитра Чижевського. Слово і час. 2014. № 6. С. 51-56.* URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/149877>

4. Сформулювати власне ставлення до висловленої думки: «Модернізм добрий тим, що є прецедентом європеїзму» (С. Павличко).
5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *фройдизм, неофройдизм, модернізм, структуралізм, екзистенціалізм.*

Література

1. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича; 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
3. Забіяка І. Елементи структуралізму в літературознавчій концепції Дмитра Чижевського. *Слово і час.* 2014. № 6. С. 51-56. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/149877>
4. Левчук Л. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика. Навчальний посібник. Київ : Либідь, 2002, 255 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
6. Насенко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
7. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 1999. 447 с.
8. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
9. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
10. Фройд З. Вступ до психоаналізу: Лекції зі вступу до психоаналізу з новими висновками. Київ : Основи, 1998. 710 с.

Тема № 6. Генерика художньої літератури

План

1. Генерика як сукупність усіх формально-змістових різновидів художньої літератури.
2. Основні поняття генерики: рід, вид, жанр (жанровий різновид) у літературі.
3. Проблема генеричного структурування літератури, основні категорії, їх співвіднесеність.
4. Літературний рід як характеристика літератури через загальні зображально-виражальні ознаки (епос, лірика, драма).
5. Літературний вид як характеристика літератури через особливі формально-змістові ознаки (роман, повість, оповідання, нарис, новела та ін.).
6. Літературний жанр (жанровий різновид) як характеристика літератури через окремі зображально-виражальні ознаки (повість соціально-побутова, соціально-психологічна, біографічна тощо, роман античний, класицистичний, реалістичний, модерний, постмодерний та ін.).
7. Суміжні (змішані) змістоформи.

Лабораторні завдання

1. Виготовити схему структурування літератури з точки зору генерики (рід літератури – на вибір студента).
2. Підготувати доповідь на тему «“Народження” і “смерть” жанрів в історичному розвитку».
3. Проаналізувати діапазон наукових підходів до вирішення питання співвіднесеності виду і жанру, виду і роду (погляди Аристотеля, Буало, Лессінга, Дідро, Гегеля, Франка та ін.).
4. Підготувати презентацію на тему «Формально-змістові ознаки роману / оповідання / нарису / новели» (літературний вид на вибір студента).
5. Підготувати тези виступу на тему «Суміжні форми генерики в сучасній літературі».
6. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *генерика*, *рід*, *вид*, *жанр*.

Література

1. Білоус П. Теорія літератури. Київ : Академвидав, 2013. 325 с.

2. Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія і поетика: монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2010. 190 с.
3. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
4. Качуровський І. Генерика і архітектоніка: у 2 кн. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. 376 с.
5. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: Монографія. Київ : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 191 с.
6. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: монографія. Львів : ПЛІС, 2005. 368 с.
7. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
8. Насенко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
9. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Тема 7. Лірика як літературний рід

План

1. Лірика як літературний рід: види, жанри, різновиди.
2. Особливості образного ладу лірики.
3. Образ переживання. Форми вираження авторської свідомості в ліриці.
4. Образ ліричного героя (персонажа) у ліриці.
5. Шляхи аналізу ліричного твору.

Лабораторні завдання

1. Проаналізувати ліричний твір (П. Верлен, Л. Костенко, Р. Рільке) (на вибір студента).
2. Написати характеристику образу ліричного героя (автор і твір на вибір студента).
3. Виявити основні специфічні риси лірики як літературного роду (предмет зображення, об'єктивність / суб'єктивність, наявність / відсутність сюжету, особливості художнього часу та простору, основні зображальні засоби, прозова / віршована форма, поняття «ліричний герой», обсяг, призначення) на прикладі конкретного ліричного тексту (автор і твір на вибір студента).

4. Підготувати доповідь на тему «Гене́за та історичний розвиток ліричних жанрів».
5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *образ автора, ліричний герой, ліричний персонаж, ода, гімн, елегія, епіграма, епітафія, мадригал* та ін.

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
2. Козлик І.В. Теоретичне вивчення філософської лірики і актуальні проблеми сучасного літературознавства. Івано-Франківськ : Поліскан; Гостинець, 2007. 591 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
4. Насенко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
5. Палій К., Астахова С., Лупай О. Методологія дослідження мотивів у ліричному творі кінця ХІХ – початку ХХ століть. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, 2021. № 48. Т 4. С. 100-103.
6. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
7. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
8. Шацький І. Проблеми розуміння категорії «ліричний герой» в літературознавстві. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/35452/46-Shatskiy.pdf?sequence=1>

Тема № 8. Епос як літературний рід

План

1. Епос як літературний рід: види, жанри, різновиди.
2. Своєрідність відтворення дійсності, вираження авторської свідомості в епічному творі.
3. Аналіз епічного твору в аспекті методу і жанру. Залежність аналізу твору від багатоплановості епосу.
4. Фабула, сюжет і композиція епічного твору. Аналіз епічного твору з точки зору сюжету і композиції. Види композиції в епічному творі.
5. Художній образ та засоби його створення в епічному творі. Аналіз художніх образів епічного твору.

Лабораторні завдання

1. Провести дискусію на тему «Способи відтворення дійсності та вираження авторської свідомості в епічних творах різних епох». Студенти в мінігрупах (4-5 осіб) готують інформацію щодо однієї епохи (на вибір).
2. Здійснити аналіз епічного твору (М. Павич «Дамаскін», Е.М. Ремарк «Три товариші», О. Хакслі «Дивний новий світ») (на вибір студента).
3. Підготувати презентацію на тему «Розвиток генологічної романної концепції у «новороманістів» (М. Бютор, А. Роб-Гріє, Н. Саррот, К. Сімон)».
4. Доповідь на тему «Жанрологія малої та великої прози».
5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *епос, фабула, сюжет, композиція, художній образ, авторська свідомість, метод, жанр*.

Література

1. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
3. Зимомря І. Австрійська мала проза ХХ століття: художня світобудова: монографія. Дрогобич – Тернопіль : Посвіт, 2011. 396 с.
4. Кирилюк З. Зарубіжна література: Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль : Астон, 2002. 259 с.
5. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври / гол. ред. А. Волков. 2001. 634 с.
6. Ленська С. Українська мала проза 1920–1960-х років: ідейно-тематичні домінанти, жанрові моделі і стильові стратегії: дис. ... доктора філологічних наук: 10.01.01 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка Київ, 2015. 470 с.
7. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
9. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
10. Ткаченко Т. Мілітарний зріз малої прози Юліяна Мовчана. *Філологічний дискурс: Зб. наук. праць*. 2016. Вип. 4. С. 165-172.
11. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
12. Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. Тернопіль : Феміна, 1994. 480 с.

Тема 9. Модифікації романного жанру в літературі доби постмодернізму

План

1. Жанрова неунормованість роману як аксіоматичний постулат сучасної жанрології (Т. Денисова, В. Дончик, Д. Затонський, Н. Копистянська, Н. Бернадська та ін.).
2. Роль індивідуально-авторського типу художнього мислення у формуванні жанрової природи роману доби постмодернізму.
3. Детективний роман без чіткої детективної інтриги (У. Еко).
4. Історичний роман без історії (Дж. Барнс, Дж. Фаулз, П. Акройд, Г. Свіфт, У. Еко).
5. Соціально-психологічний роман без вираженого соціального конфлікту (Дж. Барнс, Г. Свіфт та ін.)

Лабораторні завдання

1. Проаналізувати публікацію Журба С. *Жанрові модифікації роману «Вільний світ» Т. Белімової* (URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531899.pdf/>).

Дати відповіді на наступні питання: *Які ознаки оновлення романного жанру можна виокремити на фабульно-композиційному рівні? У чому виявляється індивідуальна манера письма Т. Белімової? Як декодується назва роману «Вільний світ» після його прочитання?*

2. Підготувати і записати відеоогляд однієї з книг романів У. Еко.
3. Робота в мінігрупах (4-5 студентів). Кожна група обирає для аналізу два романи різних авторів, порівнює їх жанрові особливості, виявляючи спільні та відмінні риси. Результати аналізу презентує у формі ток-шоу / прямої програми / новин / відеоподкасту.
4. Поміркувати як особливості художнього мислення авторів-романістів постмодерної доби впливають на структуру і зміст їх романів.
5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *роман-хроніка, роман-світлина, роман-щоденник, роман-спогад.*

Література

1. Бернадська Н. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція: монографія. Київ : Академвидав, 2004. 368 с.
2. Бовсунівська Т.В. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків : Вид-во «Діса плюс», 2015. 368 с.
3. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів. Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману: підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2009. 519 с.
4. Васків М. Романні форми в українській експериментальній літературі 1920-30-х рр.: генеза, проблематика, жанрові модифікації й різновиди. Київ, 2010. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2052/1/M_Vaskiv_SUPJLK_4_GI.pdf
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
6. Григорова А. «Вільний світ» Тетяни Белімової – роман-пам'ять. URL: http://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/overview/40907/
7. Журба С. Жанрові модифікації роману «Вільний світ» Т. Белімової. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531899.pdf/>
8. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
9. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
10. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Тема 10. Метажанр утопії та антиутопії

План

1. Категорія метажанру: основні характеристики та функції.
2. Іманентна природа утопії та антиутопії.
3. Жанровизначальні риси утопії.
4. Жанрова характерологія антиутопії.
5. Буття метажанру антиутопії в українській і зарубіжній літературах.
6. Основні функції утопії й антиутопії.

Лабораторні завдання

1. Підготувати презентацію на тему «Нові моделі антиутопії» (практопія, екоутопія, постантиутопія, антиутопія «темного майбутнього», есхатологічна антиутопія, постапокаліптична антиутопія, бестіарна антиутопія та ін.).
2. Опрацювати статтю *Левчук Т. Утопія: жанрова матриця та текстове втілення* (URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153576714.pdf>).

З'ясувати, у чому відмінність текстового втілення жанру утопії у спадщині Т. Мора, Т. Кампанелли та Ф. Бекона.

3. Проаналізувати сучасну метаутопію «Дикобраз» Дж. Барнса.
4. З'ясувати спільні та відмінні риси між дистопією та антиутопією.
5. Виписати зі словника літературознавчих термінів наступні поняття: *утопія, антиутопія, метажанр, метаутопія, екоутопія, практопія, постантиутопія.*

Література

1. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
3. Євченко О. В. Драма-антиутопія. Генезис. Поетика: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.06. Київ, 2002. 20 с.
4. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
6. Мангайм К. Ідеологія та утопія / пер. з нім. Київ : Дух і літера, 2008. 370 с.
7. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / перекл. з лат.; вступ. слово Й. Кобова та Ю. Цимбалюка ; передм. Й. Кобова. Київ : Дніпро, 1988. 207 с.
8. Пархоменко І. Антиутопія: інтерпретація в сучасному літературознавстві. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія: Філологія, 61(936). С. 217–223.
9. Пархоменко Е. Трансформація жанру антиутопії під впливом масової культури на матеріалі трилогії Лорен Олівер «Деліріум». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Серія: Літературознавство. С. 111-127.
10. Сабат Г. У лабіринтах утопії та антиутопії. Дрогобич : Коло, 2002. 160 с.
11. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Тема 11. Драма як літературний рід

План

1. Драма як літературний рід: види, жанри, різновиди.
2. Категорія конфлікту та її значення в аналізі драматичного твору. Різновиди драматичних конфліктів.
3. Ознаки драматичного роду (сценічність, відсутність епічних описових елементів, динамічність дії, гострий конфлікт, особлива мовленнєва організація; умовне розігрування подій).
4. Аналіз сюжету і композиції у драматичному творі.
5. Художні засоби створення образу у драматичному творі.
6. «Стара» і «нова» драма: теорія і практика.
7. Дифузія жанрів сучасної драматургії.

Лабораторні завдання

1. Підготувати презентацію на тему «Драматичні жанри в українському контексті (шкільна, вертепна, професійна драматургія)».
2. Здійснити аналіз драматичного твору (на вибір студента).
3. Написати есе на тему «Феномен “Конотопської відьми” у Національному академічному драматичному театрі ім. І. Франка» (режисер Іван Уривський).
4. Проаналізувати статтю Лесі Українки «Європейська соціальна драма в кінці XIX ст.» (*Українка Леся. Збір. тв. : у 12 т. Т. 8 : Літературно-критичні та публіцистичні статті / ред. П. Колесник ; упоряд. та приміт. М. Гончарука. Київ: Наук. думка, 1977. 320 с.; https://www.l-ukrainka.name/uk/Miscel/EuroSocialDrama.html#google_vignette*).

Відповісти на запитання: *Які два жанрово-стильові напрями сучасної драматургії виділяє авторка? У чому, на думку Лесі Українки, пріоритет нової драми? Кого з драматургів авторка вважала найвизначнішим і найпершим творцем нової драми?*

5. Підготувати доповідь на тему «Монодрама як жанр в історико-літературній ретроспективі».
6. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *трагедія, драма, комедія, трагікомедія, драма-фесрія*.

Література

1. Бондарева О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Київ : Четверта хвиля, 2006. 512 с.
2. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
4. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. 2-є вид., випр. Київ : Факт, 2007. 640 с.
5. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 191 с.
6. Колошук Н. Леся Українка і «нова» європейська драма. *Філологічні студії: зб. наук. праць*. Луцьк, 1997. Вип. 2. С. 28–33.
7. Кудрявцев М. Драма ідей в українській новітній літературі ХХ ст.: монографія. Кам'янець-Подільський : Оіум, 1997. 272 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
9. Наєнко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
10. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-є вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
11. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
12. Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ – початку ХХ століття: Неоромантизм, символізм, експресіонізм: монографія. Івано-Франківськ : Плай, 2002. 413 с.

Тема 12. Жанрологічне означення кіносценарію

План

1. Кіносценарій крізь призму жанрологічної спіралі Н. Копистянської як оптимальної дослідницької стратегії нових жанрово-видових модифікацій літературної творчості.
2. Контури жанрологічних потрактувань та версій сценарної форми як такої.
3. Генологічні версії кіносценарію як літературного тексту (за жанрологічною матрицею Н. Копистянської).

4. Український кіносценарій: культурні традиції.

Лабораторні завдання

1. Підготувати презентацію на одну з тем: «Кіносценарій О. Довженка», «Кіносценарій І. Миколайчука», «Кіносценарій Ю. Ілленка».
2. Опрацювати публікацію *Нікоряк Н. Формування українського кіносценарного жанру за часів німого кіно. Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія, 2012. Вип. 648–649. С. 42-48. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4499>.*

Дати відповіді на наступні запитання: *Що слід розуміти під поняттям «залізний сценарій»? Які позитивні та негативні риси «залізного сценарію» можна виокремити? Якої думки щодо «залізного сценарію» були О. Довженко та Ю. Яновський? Перші публікації яких сценаріїв були подані у вигляді літературних творів, адресованих для прочитання?*

3. Написати есе на тему «Жанрова автентичність кіносценарію».
4. Проаналізувати документальний фільм «20 днів у Маріуполі» (режисер М. Чернов) з погляду жанрових особливостей, сценарної структури, режисерської роботи.
5. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *кінодраматургія, кіносценарій, кіноповість, кіноп'єса, сценаріус.*

Література

1. Брюховецька Л. Іван Миколайчук. Київ : Редакція журналу «КіноТеатр», Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 272 с.
2. Брюховецька Л. Кіносвіт Юрія Ілленка. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», В-во «Задруга». 2006. 288 с.
3. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
5. Госейко Л. Історія українського кіномистецтва. 1896–1995. Перекл. з фр. Київ : Кіно-Коло. 2005. 464 с.
6. Довженко і кіно ХХ століття. *Збірник статей* / упор. Л. Брюховецька, С. Тримбач. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», В-во Поліграфцентр «ТАТ». 2004. 264 с.

7. Зубавіна І. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ : Інститут проблем сучасного мистецтва. 2007. 296 с.
8. Іващенко В., Вайно М. «Кіносценарій» і «Кіновербальний твір»: диференціація термінопонять. *Лексикографічний бюлетень*: Зб. наук. пр. Київ: Ін-т української мови НАН України, 2004. Вип. 10. С. 61-65.
9. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 191 с.
10. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
11. Насенко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
12. Нікоряк Н. Жанрова автентичність кіносценарію як специфічної літературної форми (український досвід): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06. Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2011. 20 с.
13. Нікоряк Н. Кіносценарій як квазідраматургічний жанр. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди*. Сер.: Літературознавство. 2013. Вип. 3 (1). С. 110-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzl_2013_3%281%29__14
14. Нікоряк Н. Формування українського кіносценарного жанру за часів німого кіно. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Слов'янська філологія, 2012. Вип. 648–649. С. 42–48. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4499>
15. Ткачов Ю. Кіносценарій. *Лексикон загального та порівняльного літературознавства*. Чернівці : Золоті литаври, 2001. С. 248–249.

Тема 13. Література як вид мистецтва. Поняття «художній образ»

План

1. Література як вид мистецтва і форма художньої діяльності. Роль міфології і фольклору у виникненні і розвитку художньої літератури.
2. Література в системі мистецтв: взаємозв'язки і взаємодія.
3. Основні функції художньої літератури (естетична та соціокультурна).
4. Проблема умовності в літературі.
5. Поняття про художній образ. Діалектична єдність конкретного і загального, об'єктивного і суб'єктивного, абстрактного і конкретного в художньому образі.
6. Система образів художнього твору. Класифікації образів та їх критерії.
7. Теоретичні проблеми вивчення художнього образу в сучасному літературознавстві.

Лабораторні завдання

1. Аргументуючи конкретними прикладами, відповісти на наступні запитання:
Чим художні тексти відрізняються від таких, що не належать до художніх? У чому полягає складність поняття «художній образ»? Який взаємозв'язок між первісним обрядом і першими творами словесного мистецтва? Які функції слова в художньому тексті?
2. Опрацювати статтю Лисенко Є. *Образ, словесний образ, художній образ: уточнення понять. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика. 2018. Вип. 34(1). С. 114–116. (URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/12208>).*

З'ясувати відмінність понять: образ, словесний образ, художній образ, образність, художній текст. Проілюструвати прикладами.

3. Проаналізувати художній твір (на вибір студента), у якому переосмислюється міф, легенда, ритуал чи міфологічний образ. На основі аналізу підготувати доповідь або презентацію.
4. Обрати образ із художнього твору та дослідити, як він створений на основі умовності. Які символічні або метафоричні елементи використовуються для створення цього образу? Як умовність допомагає автору передати певні ідеї або концепції?
5. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *література, художня література, світова література, національна література, історія літератури, періодизація літератури, засоби художньої виразності, роди і жанри літератури, художній образ, художність, умовність.*

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
2. Гребенюк Т. *Форми художньої умовності у прозі Галини Пагуняк. Дивослово*, 2016. № 6. С. 43–47.
3. Лисенко Є. *Образ, словесний образ, художній образ: уточнення понять. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика. 2018. Вип. 34 (1). С. 114–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_2018_34%281%29__27*
4. *Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.*
5. Насенко М. *Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.*
6. Ткаченко А. *Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський*

національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

7. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
8. Юрескул І. Типологія жіночих образів в українській жіночій прозі кінця XX століття. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_2/93.pdf

Тема 14. Внутрішня і зовнішня форма літературно-художнього твору

План

1. Поняття внутрішньої форми твору, уявлення про її структуру.
2. Архітектоніка художнього твору.
3. Дослідження внутрішньої форми як елемент аналізу художнього твору.
4. Поняття зовнішньої форми літературно-художнього твору.
5. Художньо-мовленнєва організація літературного твору.
6. Засоби увиразнення художнього мовлення (словотворчі, лексико-синонімічні, контекстуально-синонімічні (поняття тропів), синтаксичні (поняття стилістичних фігур).

Лабораторні завдання

1. Дослідити архітектоніку художнього твору (на вибір студента), з'ясувавши значення поняття «архітектоніка» та його зв'язки з іншими літературознавчими термінами (композиція, структура).
2. Проаналізувати художній твір (на вибір) з огляду на засоби його увиразнення. За допомогою виявлених художніх засобів створити текст соціальної реклами.
3. Обрати друкований літературний твір (наприклад, роман, повість, оповідання) та проаналізувати його зовнішню форму: обкладинку, дизайн, розміщення тексту, використання ілюстрацій тощо. Звернути увагу на засоби і методи привернення уваги читача.
4. Обрати одну медіапублікацію (на вибір студента) та виявити, які словотворчі, лексико-синонімічні, синтаксичні та інші мовленнєві засоби використовуються автором для залучення уваги та створення емоційного впливу на читацьку аудиторію.
5. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *архітектоніка художнього твору, сюжет, фабула, композиція, тропи, стилістичні фігури.*

Література

1. Бессараб О. В. Особливості архітекtonіки роману Юсуфа Зейдана «Азазель». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2017. Вип. 76. С. 286–290.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
3. Качуровський І. Генетика в архітекtonіка. Кн. II. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 376 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
5. Наєнко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
6. Романець В. М., Подковирофф Н. Т. Композиція та архітекtonіка твору як ознака авторського стилю. Дж. Чосер «Кентерберійські оповідання». *Записки з романо-германської філології*. 2023. Випуск 1 (50). С. 238–252. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/0c88787f-6564-4d88-bdbd-5f484f805549>
7. Савлук О. Характерні особливості художнього тексту як лінгвістичного феномену. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. Вип. 25. Київ : Логос, 2014. С. 378–384.
8. Сидоренко І. Архітекtonіка та композиція художнього твору як елементи авторського ідіостилу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2019. № 1 (17). С. 19–24. URL: <https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2019/1/2.pdf>
9. Стефурак Р. Архітекtonіка художнього есе. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки, 2023, 194–199. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-27>
10. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
11. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

Тема 15. Цілісність літературного твору

План

1. Поняття про твір як системно організовану цілісність.
2. «Сили», що формують цілісність твору (самобутність етичного ставлення до предмета, художній задум, естетичний намір, художнє завдання, художня ідея тощо).
3. Художній час, художній простір, хронотоп.
4. Оптимальна організація твору. Зв'язок понять «оптимальна організація», «цілісність», «художність»:
  - а) авторське відчуття оптимальності у виборі словесного матеріалу, сюжетних ходів, композиційних вирішень тощо;

- б) категорія гармонії (поняття міри, симетрії, урівноваженості, пропорції, диспропорції).
5. Значення терміну «композиція». Поняття про «рамку», сильну позицію. Композиційні прийоми організації внутрішнього світу твору.
  6. Повнота освоєння теми і цілісність літературного твору. Зв'язок вичерпаності проблеми, повноти вираження теми, художньої ідеї з досягненням художньої істини.
  7. Сюжет художнього твору. Сюжет і фабула. Сюжет і композиція. Типи сюжетів.
  8. Система образів художнього твору:
    - а) автор, форми вираження авторської свідомості (оповідач, розповідач, ліричний герой, образ автора);
    - б) герой, персонаж, дійова особа;
    - в) пейзаж, інтер'єр, портрет, емоційно-чуттєві образи; уявлення про художню деталь.

Лабораторні завдання

1. Прочитати оповідання Р. Бредбері «Усмішка», новелу М. Павича «Дамаскін» та проаналізувати їх як системно організовану цілісність.
2. Назвати сюжетні та позасюжетні елементи художнього твору (автор і твір на вибір студента).
3. Підготувати презентацію з прикладами різних типів сюжетів.
4. Опрацювати статтю *Сидоренко І. Архітектоніка та композиція художнього твору як елементи авторського ідіостилю. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». 2019. № 1 (17). С. 19-24. URL: <https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2019/1/2.pdf>.*

Відповісти на наступні питання: *У яких основних чотирьох напрямках спрямоване сучасне наукове трактування композиції тексту? Які основні ознаки характеризують поняття художньої композиції? Які функції виконує композиція художнього тексту?*

5. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *внутрішня форма, автор, розповідач, оповідач, ліричний герой, образ автора, персонаж, герой, композиція, композиційні прийоми, тема, проблема,*

тенденція, ідея, пафос, тональність, конфлікт, колізія, пейзаж, портрет, інтер'єр, рама, сильна позиція, художній час, художній простір, хронотоп.

Література

1. Артїщева А. І. Поняття про сюжет та його елементи. URL: https://eprints.cdu.edu.ua/4626/1/2021_rodzink%D0%B0-701-702.pdf
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
3. Ігошев К. Сюжет, фабула та композиція: розмежування значень термінів. *Теоретична і дидактична філологія*. Серія: Філологія. 2017. Вип. 25. С. 144–152. URL: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/>
4. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
5. Наєнко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ: Академія, 1997. 316 с.
6. Сидоренко І. Архітектоніка та композиція художнього твору як елементи авторського ідіостилю. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Філологічні науки». 2019. № 1 (17). С. 19-24. URL: <https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2019/1/2.pdf>
7. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
9. Шацький І. Проблеми розуміння категорії «ліричний герой» в літературознавстві. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/35452/46-Shatskiy.pdf?sequence=1>

Тема 16. Художня комунікація

План

1. Специфіка літературного спілкування.
2. Структура художньої комунікації.
3. Літературна мова і мова художньої літератури: відмінності у структурі, смислі та функціях.
4. Автологія та інакомовлення.
5. Мовлення автора і мовлення дійових осіб.
6. Принцип організації художнього мовлення.

Лабораторні завдання

1. Проаналізувати статтю *Синявська Л. Художня комунікація як різновид комунікації. Записки з романо-германської філології. Вип. 1 (42). 2019. С. 180-188.* (URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/9bf0/fe969324ec587317e8132c3902220c4b60a4.pdf>).

Дати відповідь на наступні запитання: *Які процеси, на думку Г. Почепцова, варто розуміти під комунікацією? Які теоретичні підходи (моделі комунікації) пропонують дослідники для аналізу художньої комунікації? Що таке комунікативна стратегія і комунікативна тактика?*

2. Підготувати запитання для інтерв'ю із сучасним письменником, які допомогли б з'ясувати особливості художньої комунікації у його творах. Пояснити, у якому медіа вийде ваш матеріал, його формат / жанр; сказати місце запису розмови; визначити мету розмови.
3. Дослідити на прикладі художнього твору (на вибір студента) як автор використовує власну мову і мову інших персонажів для втілення авторського задуму, вираження теми та ідеї твору, характеристики персонажів.
4. Розглянути структуру та основні елементи комунікації в конкретному літературному творі (на вибір студента). Поміркувати, як вони впливають на сприйняття та інтерпретацію твору читачами.
5. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *літературна мова, мова художньої літератури, автологія, інакомовлення, авторське мовлення, мовлення дійових осіб.*

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Бережна М. В. Відтворення мовленнєвої характеристики персонажів (на матеріалі англійських художніх текстів та їх перекладів українською мовою). *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2017. V(34), Issue: 124. С. 11–15.
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
4. Лисиченко Т. Ю. Мовленнєвий паспорт особистості як основа творення художнього образу: граматики та поетики помилок. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2017. Вип. 46. С. 107–118.

5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
6. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. URL: <http://socium.ge/downloads/komunikaciisteoria/pochepcov%20teoria%20komunikacii.pdf>
7. Синявська Л. Художня комунікація як різновид комунікації. *Записки з романо-германської філології*. Вип. 1 (42). 2019. С. 180-188. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/9bf0/fe969324ec587317e8132c3902220c4b60a4.pdf>
8. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки / За ред. М. Зубрицької. Вид. 2-е, доповнене. Львів : Літопис, 1996. 633 с.
9. Шаповал А. С. Лінгвокультурологічна характеристика мовної особистості персонажа художнього твору (на матеріалі романів Перл Бак «Імператриця» та Павла Загребельного «Роксолана»): дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського, Одеса, 2015. 192 с.
10. Шевчук З. С. Понятійно-термінологічне поле дослідження ієрархії «мовна особистість – мовний портрет». *Одеський лінгвістичний вісник*. 2014. Вип. 4. С. 305–308.
11. Шульжук Н. Особливості лінгвістичного аналізу художнього тексту як прагматичнокомунікативної єдності. *Лінгвостилістичні студії*. Вип. 10, 2019. С. 195–203.

Тема 17. Стильовий розвиток літератури

План

1. Поняття стилю художньої творчості. Концепція Д. Чижевського.
2. Літературні стилі (напрями) XVI – XIX ст.: бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм, натуралізм.
3. Модернізм як художньо-стильова система: імпресіонізм, символізм, унанімізм, імажизм та імажинізм, футуризм, акмеїзм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм, «театр абсурду», «новий роман», «сердиті молоді люди», «розбите покоління» тощо.
4. Постмодернізм.

Лабораторні завдання

1. Провести панельну дискусію «Модерністські течії в українському літературному процесі».
2. Підготувати презентацію на тему: «Література українського постмодернізму».
3. Створити відеорекомендацію щодо прочитання української модерної прози (автор і твір на вибір студента).
4. Записати аудіоподкаст з експертом у галузі української літератури (письменник, літературний критик) на тему «Герменевтична стратегія Д. Чижевського».

5. Виписати із літературознавчих словників визначення наступних понять: *бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм, натуралізм, модернізм, постмодернізм.*

Література

1. Баган О. Літературний романтизм: ідеологія, естетика, стиль. *Дивослово*. № 03 (648), 2011. С. 35–46.
2. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упоряд. Н. Бернадська. Київ : Либідь, 1965. 256 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/369976.pdf
3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
4. Голод Р. Натуралізм у творчості Івана Франка: [до питання про особливості творчого методу Каменяря]. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2000. 108 с.
5. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: Український літературний постмодерн. Київ, 2005. 263 с.
6. Ільницький О. Український футуризм (1914–1930). Львів : Літопис, 2003. 456 с.
7. Квіт С. Герменевтична стратегія Дмитра Чижевського. *Магістеріум. Історико-філософські студії*. Вип. 39. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2010. С. 3–11. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e2892861-6794-4725-9679-7fc3038c790b/content>
8. Кебало М. Проблеми теорії та історії натуралізму останньої третини ХІХ століття в порівняльно-літературному аспекті: монографічне дослідження. Тернопіль : ТДПУ, 2002. 92 с.
9. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ: Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 191 с.
10. Косило Н. В. Типологічні особливості українського та англійського натуралізму в порівняльному аспекті. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2004. С. 135–138.
11. Лавринович Л. Сучасний український постмодернізм – напрям? стиль? метод? *Слово і час*. 2001. № 1. С. 39–46.
12. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
13. Моклиця М. Модернізм у творчості письменників ХХ століття: навч. посібник для студ. вузів. Луцьк: Вежа, 1999. Ч. 1: Українська література, 1999. 154 с.
14. Наснко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ : Академія, 1997. 316 с.
15. Наснко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ : Просвіта, 2012. 1088 с.
16. Поліщук Я. Естетика міфу і міфологічний горизонт раннього українського модернізму: дис... д-ра філол. наук: 10.01.01; 10.01.06; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка, Київ, 2000. 400 с.

17. Прицак О., Шевченко І. Пам'яті Дмитра Чижевського (23 березня 1894 р. – 18 квітня 1977 р.). *Кіровоградська універсальна наукова бібліотека ім. Дмитра Чижевського*. URL: <http://library.kr.ua/elmuseum/chizhevsky/pritsak.html>
18. Фізер І. Про гадане гегельянство Дмитра Чижевського в його «Історії української літератури». *Матістеріум. Літературознавчі студії*. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. Вип. 21. С. 54–56.
19. Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. Тернопіль : Феміна, 1994. 480 с.

Тема 18. Українське літературознавство від зародження до сьогодення: проблеми становлення та розвитку

План

1. Літературознавство доби Київської Русі.
2. Особливості розвитку науки про літературу в XVI – XVII століттях.
3. Українські поетики XVIII століття.
4. Українське літературознавство XIX століття.
5. Українське літературознавство XX століття.
6. Літературознавство незалежної України.

Лабораторні завдання

1. Провести панельну дискусію «Основні літературні угруповання доби Незалежності».
2. Підготувати презентацію на тему: «Українська література в еміграції».
3. Виголосити доповідь на тему: «Українська література в діаспорі».
4. Записати відеоогляд «Українська література під час повномасштабної російсько-української війни».
5. Прослухати інтерв'ю «Література нашої Незалежності» Тамари Гундорової (член-кореспондент НАН України, завідувач відділу Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України) в радіопрограмі «Книжкова лавка» (спецвипуск «Книжковий топ-7») радіостанції «Українське радіо «Культура»» (аудіозапис радіопередачі: URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=5644>) та опрацювати головні тези цієї розмови.

6. Прочитати та проаналізувати статтю Гром'як Р. *Українське літературознавство у контексті світової культури ХХ століття: тенденції розвитку, проблеми функціонування, дискурсація* (URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/60834296.pdf>)

7. Виписати із літературознавчих словників короткі відомості щодо таких видань: *«Український альманах»* (Харків, 1931 р), *«Український журнал»* (Харків, 1824-1825 рр), *«Українська хата»* (Київ, 1909-1914 рр.), *«Українське слово»* (Берлін, 1921-1922 рр.).

Література

1. Бірюкова О. О. Лінгвостилістичні особливості української діаспорної поезії 60–80-х років ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2004. 188 с.
2. Веретейченко І. А. Українськість та європейськість у літературній дискусії 20-х роках ХХ століття. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Філологічні науки, 2009. № 3 (166), Ч. I. С. 25–31.
3. Вісімдесятники: антологія нової української поезії / упоряд. І. Римарук. Едмонтон; Київ : Вид-во Канад. ін-ту укр. студій, 1990. 205 с.
4. Войтович В. М. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 664 с.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-тє вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
6. Гром'як Р. Українське літературознавство у контексті світової культури ХХ століття: тенденції розвитку, проблеми функціонування, дискурсація. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/60834296.pdf>
7. Двulichанська О. А. Творчість Юрія Андруховича як дзеркало суспільних перетворень 80–90-х років ХХ століття. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія : Філологічні науки, 2009. № 3 (166), Ч. I. С. 171–176.
8. Зборовська Н. В. Стильовий портрет шістдесятництва. *Слово і час*. 2001. № 12. С. 26–42.
9. Зварич В. З. Стилетворчі функції традиційних образів у поезії неокласиків : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літератури». Тернопіль, 2002. 19 с.
10. Історія української літератури ХХ століття: підруч.: у 2 т.; за ред. В. Г. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Т. 1. 1910–1930 рр. 1993. 784 с.
11. Історія української літератури ХХ століття: підруч.: у 2 т. / за ред. В. Г. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Т. 2. Друга половина ХХ століття. 1998. 456 с.
12. Карікова Н. М. «Останній могікан з періоду розстріляного відродження»: Б. Антоненко-Давидович як борець за культуру української мови. *Український смисл*. Дніпропетровськ, 2012. № 1. С. 24–41.
13. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ: Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 191 с.

14. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ: Либідь, 2007. 328 с.
15. Курант І. Художня модель світу в поезії Михайла Драй-Хмари. *Studia methodologica*. 2002. № 12. С. 41–44.
16. Лавринович Л. Сучасний український постмодернізм – напрям? стиль? метод? *Слово і час*. 2001. № 1. С. 39–46.
17. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
18. Моклиця М. Модернізм у творчості письменників ХХ століття: навч. посібник для студ. вузів. Луцьк : Вежа, 1999. Ч. 1: Українська література, 1999. 154 с.
19. Наєнко М. Українське літературознавство. Школи. Напрями. Тенденції. Київ: Академія, 1997. 316 с.
20. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ : Просвіта, 2012. 1088 с.
21. Павлишин М. Р. Тарас Шевченко і його доба у творчості Валерія Шевчука. *Сучасність*. 1989. № 3 (335). С. 26–35.
22. Пустовіт Л. О. Словник української поезії другої половини ХХ століття: семантико-функціональний аспект: монографія / упоряд. В. І. Матюша, П. А. Матюша, І. Л. Михно. Київ: Рідна мова, 2009. 243 с.
23. Сюта Г. М. Лінгвосвіт поезії авторів Нью-Йоркської групи: монографія. Київ : Інститут української мови НАН України: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 164 с.
24. Тузов В. О. Авангардистські тенденції в українській літературі початку ХХ століття: сучасний погляд. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2010. № 1. С. 73–77.
25. Шегеда О. П. Символіка розсипаних перл у поезії «Молодої Музи». *Вісник Житомирського державного університету*. 2008. № 42. С. 221–224.
26. Якубовська М. С. У дзеркалі слова: есеї про сучасну українську літературу. Львів : Каменяр, 2005. 751 с.

Тема 19. Мова прозова, мова віршована. Версифікація

План

1. Мова прозова і мова віршова.
2. Антична система віршування.
3. Силабічна система віршування.
4. Силабо-тонічна система віршування.
5. Ритміка, метрика, строфіка.

Лабораторні завдання

1. Дискусія на тему «Чим відрізняється мова прозова та віршова?».

2. Чому першим теоретиком віршового українського мистецтва вважають Мелетія Смотрицького (1577-1633).
3. Чому друга збірка поезій Миколи Вінграновського (1936-2004) «Сто поезій» вміщувала лише 99 віршів?
4. Підготувати власну презентацію «Українські поетеси: від Анисії Парфенівни і Анна Люболичівни до Ліни Костенко».
5. Презентація власних поезій (за бажанням).

Література

1. Короткий тематичний літературознавчий словник. Ч. III. Версифікація: навчальний посібник; 4-те вид. / укл. Г. Білик. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2021. 92 с.
2. Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття. Київ : Либідь, 1993. 232 с.
3. Кудряшова О. В. Поетика вірша: навчальний посібник. Київ: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2011. 143 с.
4. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ: Академія, 2007. 752 с.
6. Мальцев В. Силабо-тонічні розміри в українському віршуванні 30-х років ХІХ століття. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації, 2013. Вип. 2 (30). С. 131-135.
7. Науменко Н. Генеза і шляхи розвитку українського верлібру кінця ХІХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04; Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка, 2010. 34 с.
8. Новодворчук О. Окремі особливості версифікації в українській дитячій літературі початку ХХІ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 31, Т. 2, 2020. С. 178-183. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/31_2020/part_2/30.pdf
9. Семенюк Г. Ф., Гуляк А. Б., Бондарєва О. Є. Версифікація: теорія і практика віршування. Київ : ВГЦ «Київський університет», 2008. 304 с.
10. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
11. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.

Тема 20. Презентація журналістських есе

План

1. Виникнення, становлення та розвиток жанру есе в різних національних літературних традиціях.

2. Сучасна українська есеїстика (М. Рябчук, Н. Зборовська, В. Неборак, Ю. Андрухович, О. Забужко, Є. Баран, І. Андрусак, О. Бойченко, С. Жадан, О. Шкляр, В. Цибулько тощо).
3. Презентація власного есе у рамках першого етапу загальноуніверситетського конкурсу «Есе про все».

Лабораторні завдання

1. Проаналізувати наукову публікацію *Гарачовська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції*. Український інформаційний простір, 2022. № 2(10). С. 110–118. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269831>.

Відповісти на запитання: *Що є предметом аналізу в жанрі есе? На межі перетину яких двох протилежних тенденцій сучасної української публіцистики перебуває есеїзм? Які прикметні особливості есе як жанру художньої публіцистики? Якими ознаками вирізняється стиль есе?*

2. Опрацювати наукову статтю *Стефурак Р. Архітектоніка художнього есе*. Наукові записки. Серія: Філологічні науки, 2023, 194–199. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-27>.

Звернути увагу на чотири основні прийоми побудови есе: обрамлення, каталогізацію, відкрити кінцівку, цитатоколажування.

3. Написати і презентувати власне есе. За бажанням студента можна використати один із прийомів побудови есе, запропонованих Р. Стефурак.

Література

1. Баган О. Есей та есеїзм. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. Київ, 2005. № 37. С. 38–53.
2. Балаклицький М. А. Есе як художньо-публіцистичний жанр: метод. матеріали для студ. зі спец. «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 74 с.
3. Гарачовська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції. Український інформаційний простір, 2022. № 2(10). С. 110–118. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269831>.

4. Іванова Н. Специфіка есею як жанру художньо-небелетристичної літератури. *Слово і час*. 2007. № 9. С. 15–25.
5. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1. / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
6. Матіяш Б. Щось на кшталт есеїстики. *Критика*. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/shchos-na-kshtalt-eseyistyku>
7. Мирошкіна Н. Українська есеїстика: теоретичні розвідки. *Слово і час*, 2010. № 18. С. 20–26.
8. Пітель В. М., Пітель В. І. Посилюваний повтор як один із засобів вираження есеми у творі Тараса Прохаська «Майбутнє буде давно». *Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти, технологій та суспільства*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 9 лютого 2023 р.): у 3 ч. Кременчук : ЦФЕНД, 2023. Ч. 2. С. 20–22.
9. Садикова Л. В. Жанр есе у французькій літературній традиції. Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. *Наукові записки*. Сер.: Літературознавство. Харків, 1997. Вип. 6 (11). С. 7–11.
10. Сільман К. В. Есе як жанр на перетині літератури та журналістики: дис. канд. ... філол. наук : 10.01.06. Миколаїв, 2019. 228 с.
11. Титаренко М. Як написати успішний есей: кейси від Марії Титаренко. *Школа журналістики та комунікації*. URL: <https://sjc.ucu.edu.ua/news/yak-napysaty-uspishnyu-esey-keysy-vid-mariyi-tytarenko/>
12. Торговець Ю. І. Текст-типологічна специфіка есе: історична перспектива. *Філологічні студії*. 2016. Вип. 6. С. 29–33.
13. Хлистун І. Лінгвостилістичні особливості есе як публіцистичного жанру. *Філологічний часопис*. 2022. Вип 1(19). С. 121–128.
14. Шебеліст С. В. Особливості розвитку сучасної української есеїстики в системі журналістських жанрів: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. Київ, 2009. 18 с.
15. Шебеліст С., Рябчук М. Есей може бути про що завгодно, не має лиш права бути нудним і банальним. *Zaxid.net*. 27 жовтня 2013. URL: https://zaxid.net/ryabchuk_esey_mozhe_buti_pro_shho_zavgodno_ne_maye_lich_prava_buti_nudnim_i_banalnim_n1296260
16. Шебеліст С. Теоретичні аспекти жанру есею. *Слово і Час*, 2010. № 32. С. 3–17.
17. Шевченко Т. Сучасна українська есеїстика: засоби впливу на читача. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/842aa55a-bcbe-4770-b86c-564ccb9888b/content>

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Засади літературної творчості» є: поточний контроль на лабораторних заняттях, тематичний контроль за результатами самостійної та індивідуальної роботи студентів, зокрема й презентації творчих робіт (есе), а також підсумковий контроль – у вигляді модульної контрольної роботи та усного екзамену з елементами тестів.

На лекційних заняттях використовуються інтегровані методи: організація і здійснення навчально-пізнавальної діяльності та методи мотивації і стимулювання навчальної діяльності. Студенти будуть виконувати цілеспрямовану самостійну роботу для поглиблення розуміння специфіки предмета, а також перед проведенням лабораторних завдань. Лабораторні заняття передбачають такі види завдань: аналіз наукових публікацій, художніх та художньо-публіцистичних текстів, написання есе, рольові ігри, панельні дискусії, симуляція роботи ток-шоу, прямої програми, новин, відеоподкасту тощо. Крім того, буде використано метод письмового контролю.

Упродовж семестру буде здійснюватися поточний контроль під час лабораторних занять, тематичний контроль – за результатами самостійної та індивідуальної роботи студентів, а також підсумковий – у вигляді 2-х підсумкових модульних контрольних робіт і усного екзамену.

Загальний рейтинг студента виводиться сумою балів за роботу на лабораторних заняттях, поточне тестування та самостійну роботу шляхом виведення середнього арифметичного: $(100 + 100) / 2$.

Презентація та публічний захист робіт (есе) відбувається у два етапи: перший, відбірковий етап проводиться лектором та викладачами, що забезпечують проведення лабораторних занять. Підсумковий, фінальний, етап проводиться за участі стейкхолдерів (викладачі кафедри, випускники, роботодавці, студенти старших курсів). Загальний рейтинг студента виводиться сумою балів за індивідуальні завдання та поточне тестування й самостійну роботу шляхом виведення середнього арифметичного $(100+100) : 2$.

Критерії оцінювання авторських матеріалів (есе) у рамках курсу «Засади літературної творчости»

Критерії	Максимальний рівень	Середній рівень	Мінімальний рівень	Незадовільний рівень
Тема, відповідність формату есе	Тема конкретна, містить проблему та спонукає замислитись (4 б)	Тема конкретна, викликає інтерес, але не вистачає проблемності (3 б)	Тема злободенна, утім не варта висвітлення у форматі есе (2 б)	Автор обрав дуже загальну тему й не зумів актуалізувати проблему (1 б)
Архітектоніка матеріалу	Довільна композиція, чітка логічна виразність викладених міркувань, узгодженість основних тез та аргументів (4 б)	Довільна композиція, проте частково порушена логічна виразність у міркуваннях (3 б)	Структура потребує вдосконалення, порушена логічна послідовність, теза не відповідає запропонованій темі, наведені аргументи не є доречними (2 б)	Хаотичність, відсутність аргументів, втрата логічних зв'язків між наведеними міркуваннями (1 б)
Оригінальність заголовка	Назва оригінальна, відповідає змісту або ж є відправною точкою в роздумах автора чи виражає відношення частини і цілого (4 б)	Заголовок відповідає змісту, але не є оригінальним (3 б)	Заголовок не оригінальний, лише частково відповідає змісту (2 б)	Заголовок ні прямо, ні опосередковано не відповідає змісту, не привертає увагу до тексту (1 б)
Авторська позиція	Виклад від першої особи, суб'єктивна авторська позиція, особистісний характер рецепції ключової проблеми та її осмислення	Виклад від першої особи, у тексті простежується авторська спрямованість мислення, однак недостатня аргументація (3 б)	Виклад від першої особи, але думка автора губиться через недостатність аргументації, не вміння добирати аналогії та проводити паралелі (2 б)	У тексті немає чіткої авторської позиції щодо порушеної проблеми, спостерігається двозначність у наведених міркуваннях (1 б)

	(4 б)			
Стиль та мовне оформлення	Стиль відповідає формі есе, спостерігається динамічне чергування полемічних висловлень, питань, установка на розмовну інтонацію й лексику, активне використання виражально-зображальних художніх засобів (4 б)	Стиль тексту загалом відповідає формату есе, але потребує збагачення та урізноманітнення лексики, зокрема вживанням метафор, порівнянь, алегоричних образів та символів (3 б)	Стиль тексту частково відповідає формату есе, порушена динаміка у викладених міркуваннях, відсутня емоційність та експресивність у висловлюваннях, трапляються мовні помилки (2 б)	У тексті не дотримано стильової та змістової єдності, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення, багато мовних помилок (1 б)
Підсумкова оцінка	20	12	8	4

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Лабораторні заняття (перевірка засвоєння теоретичного матеріалу)	10	30	10	20
Результати різних форм студентських активностей за заданою темою (підготовка та проведення панельної дискусії; створення літературно-публіцистичного відеоогляду; запис аудіоподкасту; публікація авторських матеріалів (не менше 2), опублікованих у медіа;	3	30	3	20

написання рецензії на сучасний твір; індивідуально-командна робота у формі креативного ток-шоу / симуляції прямоетерної програми тощо).				
Індивідуальна творча робота (підсумкове есе)			1	20
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Неформальна освіта на онлайн-платформах (пропонується курс «Спадщина для соціальної згуртованості під час війни: кейси українських культурних дієвців». URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/spadshchyna-dlya-sotsialno-zghurtovanosti/			1	5
Разом		100		100

У цілому знання студентів оцінюються в межах загальноприйнятих норм за національною шкалою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Літературознавство та журналістикознавство в науковій та навчальній системах.
2. Науковий зміст, предмет і завдання літературної творчості.
3. Зв'язок літературної творчості й теорії літератури з журналістикою, психологією, естетикою, мистецтвознавством, мовознавством, історією та іншими науками.
4. Поняття про методологію літературознавства та соціальних комунікацій.
5. Методологічний плюралізм як особливість сучасної науки.
6. Розвиток естетичної думки в епоху Античності. Погляди на літературу Платона та Аристотеля.
7. Зародження літературознавства в епоху Середньовіччя.
8. Проблеми теорії літератури в епоху Відродження.
9. Бачення людини і світу в бароко як напрям літератури та мистецтва.
10. Погляди та дискусії про мистецтво в епоху Бароко.
11. Н. Буало як теоретик класицизму.
12. Просвітництво як нова доба європейської науки, ідеології та культури.
13. Наукові теорії просвітителів (Д. Дідро, Г. Лессінга, Й. Гердера, І. Канта, Г. Гегеля та ін.).
14. Утвердження теорії літератури як самостійної дисципліни.
15. Передумови формування та основні риси німецького ідеалізму (Кант, Фіхте, Шеллінг, Гегель). Мистецтво слова періоду німецького класичного ідеалізму.
16. Міфологічна школа як напрям літературознавства. Роль Ф. Шеллінга, братів Шлегелів, теорії архетипів Юнга, Біблії та інших теологічних творів у формуванні цієї наукової літературознавчої школи.
17. Біографічний метод як літературний напрям в світовому та українському літературознавстві.
18. В. Стус в інтерпретації М. Коцюбинської.
19. Особливості становлення та розвитку культурно-історичної школи як напряму європейського позитивізму.
20. Теорія І. Тена щодо призначення мистецтва.
21. Компаративізм як напрям та метод вивчення мистецтва та наукових явищ.
22. Українська компаративістика.
23. Естетичне начало в мистецькому інтуїтивізмі. Бачення інтуїтивізму в працях А. Бергсона («Пам'ять і матерія», «Творча еволюція», «Сміх»). «Молода Муза», «Українська хата» та твори М. Хвильового в системі інтуїтивізму.

24. Фройдизм як система психоаналізу в засадах літературної творчості.
25. Соломія Павличко як літературознавець фройдизму та неофройдизму («Дискурс модернізму в українській літературі»).
26. Структуралізм як логоцентрична система сприйняття світу. Роль К. Леві-Строса («Печальні тропіки», 1955) у формуванні структуралізму в мистецтві.
27. Український структуралізм в літературі.
28. Екзистенціалізм у мистецтві та літературознавстві як напрям абсолютної унікальності людського буття.
29. Генерика як сукупність усіх формально-змістових різновидів художньої літератури.
30. Основні поняття генерики: рід, вид, жанр (жанровий різновид) у літературі.
31. Проблема генеричного структурування літератури, основні категорії, їх співвіднесеність.
32. Літературний рід як характеристика літератури через загальні зображально-виражальні ознаки (епос, лірика, драма).
33. Літературний вид як характеристика літератури через особливі формально-змістові ознаки (роман, повість, оповідання, нарис, новела та ін.).
34. Літературний жанр (жанровий різновид) як характеристика літератури через окремі зображально-виражальні ознаки (повість соціально-побутова, соціально-психологічна, біографічна тощо, роман античний, класицистичний, реалістичний, модерний, постмодерний та ін.).
35. Суміжні (змішані) змістоформи.
36. Лірика як літературний рід: види, жанри, різновиди. Особливості образного ладу лірики.
37. Шляхи аналізу ліричного твору.
38. Епос як літературний рід: види, жанри, різновиди. Своєрідність відтворення дійсності, вираження авторської свідомості в епічному творі.
39. Фабула, сюжет і композиція епічного твору.
40. Види композиції в епічному творі.
41. Поняття про творчий метод та індивідуальний авторський стиль у мистецтві, літературі та журналістиці.
42. Особливості індивідуального стилю журналіста.
43. Специфіка жанрових систем в літературі та журналістиці.
44. Жанрові теорії XX – XXI ст.

45. Жанрова неунормованість роману як аксіоматичний постулат сучасної жанрології (Т. Денисова, В. Дончик, Д. Затонський, Н. Копистянська, Н. Бернадська та ін.).
46. Роль індивідуально-авторського типу художнього мислення у формуванні жанрової природи роману доби постмодернізму.
47. Категорія метажанру: основні характеристики та функції.
48. Драма як літературний рід: види, жанри, різновиди.
49. Категорія конфлікту та її значення в аналізі драматичного твору. Різновиди драматичних конфліктів.
50. Аналіз сюжету і композиції у драматичному творі.
51. Дифузія жанрів сучасної драматургії.
52. Кіносценарій крізь призму жанрологічної спіралі Н. Копистянської як оптимальної дослідницької стратегії нових жанрово-видових модифікацій літературної творчості.
53. Український кіносценарій: культурні традиції.
54. Література як вид мистецтва і форма художньої діяльності. Основні функції художньої літератури (естетична та соціокультурна).
55. Проблема умовності в літературі.
56. Поняття про художній метод та художньо-публіцистичний образ. Система образів художнього твору.
57. Проблема типового в літературознавстві та журналістиці.
58. Поняття внутрішньої форми твору, уявлення про її структуру.
59. Архітектоніка художнього твору.
60. Поняття зовнішньої форми літературно-художнього твору.
61. Засоби вираження художнього мовлення (словотворчі, лексико-синонімічні, контекстуально-синонімічні (поняття тропів), синтаксичні (поняття стилістичних фігур).
62. Проблеми поетики художнього та журналістського твору.
63. Поняття про твір як системно організовану цілісність. «Сили», що формують цілісність твору.
64. Художній час, художній простір, хронотоп.
65. Оптимальна організація твору. Зв'язок понять «оптимальна організація», «цілісність», «художність».
66. Значення терміну «композиція». Поняття про «рамку», сильну позицію.
67. Композиційні прийоми організації внутрішнього світу твору.
68. Повнота освоєння теми і цілісність літературного твору.
69. Сюжет художнього твору. Типи сюжетів.
70. Сюжет і фабула. Сюжет і композиція.
71. Специфіка літературного спілкування.

72. Структура художньої комунікації.
73. Літературна мова і мова художньої літератури: відмінності у структурі, смислі та функціях.
74. Мовлення автора і мовлення дійових осіб. Принцип організації художнього мовлення.
75. Поняття стилю художньої творчості. Концепція Д. Чижевського.
76. Літературні стилі (напрями) XVI – XIX ст.
77. Українське літературознавство XX століття.
78. Літературознавство незалежної України.
79. Тенденції розвитку сучасного літературознавства.
80. Актуальні проблеми у розвитку літературознавства як креативної комунікаційної галузі.
81. Мова прозова і мова віршова.
82. Антична система віршування.
83. Силабічна система віршування.
84. Силабо-тонічна система віршування. Ритміка, метрика, строфіка.
85. Виникнення, становлення та розвиток жанру есе в різних національних літературних традиціях.
86. Сучасна українська есеїстика (М. Рябчук, Н. Зборовська, Ю. Андрухович, О. Забужко, О. Бойченко, С. Жадан, О. Шкляр тощо).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

Основна

1. Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
2. Галета О. Від антології до онтології. Київ: Смолоскип, 2022. 640 с.
3. Лапко О. А. Основи теорії літератури : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 114 с.
4. Літературознавчий дискурс від бароко до постмодерну: Колективна монографія / Упор., наук. редактор Н. Левченко. Київ-Люблін-Харків : Майдан, 2020. 602 с.
5. Рарицький О. Історія української літератури XI–XVIII ст. (Середньовіччя. Ренесанс. Бароко). Кам'янець-Подільський : Рута, 2020. 171 с.
6. Семків Р. Як читати українських класиків. Київ: Видавництво Stretovych, 2024. 296 с.
7. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2. вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
8. Ференц Н. Основи літературознавства. Ужгород : Гражда, 2009. 424 с.
9. Ференц Н. Сучасні методологічні засади літературознавства: навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 142 с.

Допоміжна

1. Абрамович С. Д., Чікарьова М. Ю. Історія української культури: підручник. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2013. 116 с.
2. Абрамович С. Д., Чікарьова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ : Видавничий дім Д. Бураго, 2013. 458 с.
3. Артїщева А. І. Поняття про сюжет та його елементи. URL: https://eprints.cdu.edu.ua/4626/1/2021_rodzink%D0%B0-701-702.pdf
4. Астаф'єв О., Радишевський Р. Польська та українська літератури доби Ренесансу і Бароко. Київ : Талком, 2021. 639 с.
5. Астрахан Н. І. Буття літературного твору: Аналітичне та інтерпретаційне моделювання: монографія. Київ : Академвидав (Серія : «Монограф»), 2014. 432 с.
6. Баган О. Есей та есеїзм. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. Київ, 2005. № 37. С. 38-53.
7. Баган О. Літературний романтизм: ідеологія, естетика, стиль. *Дивослово*. № 03 (648), 2011. С. 35-46.
8. Балаклицький М.А. Есе як художньо-публіцистичний жанр: метод. матеріали для студ. зі спец. «Журналістика». Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 74 с.
9. Баррі Пітер. Вступ до теорії : літературознавство і культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
10. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

11. Бережна М. В. Відтворення мовленнєвої характеристики персонажів (на матеріалі англomовних художніх текстів та їх перекладів українською мовою). *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2017. V(34), Issue: 124. С. 11–15.
12. Бернадська Н. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція: монографія. Київ : Академвидав, 2004. 368 с.
13. Бессараб О. В. Особливості архітектоники роману Юсуфа Зейдана «Азазель». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2017. Вип. 76. С. 286–290.
14. Бибик С. Від історіографії мови художньої прози до кодифікації термінів лінгвостилістики. *Українська мова*. 2018. № 4. С. 22–33.
15. Бідзіля Ю., Надворна І. Творчі горизонти Петра Скунця-публіциста. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер: Філологія. Соціальні комунікації*. Випуск 28. С. 202–210.
16. Бідзіля Ю. М. Філософія комунікації постмодернізму в «Записках українського самашедшого» Ліни Костенко. *Наук. вісник Ужгородського університету. Сер. Філологія. Соціальні комунікації*. 2012. № 27. С. 151–156.
17. Бірюкова О. О. Лінгвостилістичні особливості української діаспорної поезії 60–80-х років ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2004. 188 с.
18. Блоха Я. Принцип справедливості у філософії Платона та Арістотеля. *Філософські обрії*. № 36 (2016). С. 79–86.
19. Бовсунівська Т. В. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків : Вид-во «Діса плюс», 2015. 368 с.
20. Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія і поетика: монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2010. 190 с.
21. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів. Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману: підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2009. 519 с.
22. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ : Ліра-К, 2020. 204 с.
23. Бондарева О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Київ : Четверта хвиля, 2006. 512 с.
24. Брюховецька Л. Іван Миколайчук. Київ : Редакція журналу «КіноТеатр», Видавничий дім «КМ Академія». 2004. 272 с.
25. Брюховецька Л. Кіносвіт Юрія Ілленка. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», В-во «Задруга». 2006. 288 с.
26. Брюховецька Л. І. Таємна історія фільмів. Пам'ять документів. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр» : Освіта України, 2021. 312 с.
27. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство: підручник. Київ : ВД «Кієво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
28. Васків М. Романні форми в українській експериментальній літературі 1920-30-х рр.: генеза, проблематика, жанрові модифікації й різновиди. Київ, 2010. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2052/1/M_Vaskiv_SUPJLK_4_GI.pdf
29. Веретейченко І. А. Українськість та європейськість у літературній дискусії 20-х роках ХХ століття. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки*, 2009. № 3 (166), Ч. I. С. 25–31.

30. Вісімдесятники: антологія нової української поезії / упоряд. І.М. Римарук. Едмонтон; Київ : Вид-во Канад. ін-ту укр. студій, 1990. 205 с.
31. Войтович В. М. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 664 с.
32. Волощук В. І. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології. URL: lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/.../92-79-1.pdf
33. Галич О. Вступ до літературознавства : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ : Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 288 с.
34. Галич О. Історія літературознавства : підручник. Київ : Либідь, 2013. 392 с.
35. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник / за ред. О. Галича. 3-є вид., стереотип. Київ : Либідь, 2006. 488 с.
36. Гарасим Я. Культурно-історична школа в українській фольклористиці. Львів : Львівський держуніверситет ім. І. Франка. 1999. 144 с.
37. Гарачовська О. Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції. Український інформаційний простір, 2022. № 2 (10). С. 110–118. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269831>.
38. Генік-Березовська З. Грані культур: Бароко. Романтизм. Модернізм. Київ : Гелікон, 2010. 368 с.
39. Голобородько Я. Ю. Саундтреки свідомості. Стиль Сергія Жадана. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2007. № 3. С. 83–95.
40. Голод Р. Натуралізм у творчості Івана Франка: [до питання про особливості творчого методу Каменяря]. Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2000. 108 с.
41. Госейко Л. Історія українського кіномистецтва. 1896–1995. Перекл. з фр. Київ : Кіно-Коло. 2005. 464 с.
42. Грабович О. Колоніалізм і його спадщина в сучасній Україні. *Арка*, 1994. № 1(3).
43. Гребенюк Т. Форми художньої умовності у прозі Галини Пагуняк. *Дивослово*, 2016. № 6. С. 43-47.
44. Григорова А. «Вільний світ» Тетяни Белімової – роман-пам'ять. URL: http://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/overview/40907/
45. Гриценко П. Ідіолект і текст. Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка : зб. наук. праць, присв. 70-річчю від дня народження проф. С. Я. Єрмоленко / відп. ред. В. Г. Складенко. Київ, 2007. С. 16–43.
46. Гром'як Р. Українське літературознавство у контексті світової культури ХХ століття: тенденції розвитку, проблеми функціонування, дискурсація. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/60834296.pdf>
47. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: Український літературний постмодерн. Київ, 2005. 263 с.
48. Двурічанська О. А. Творчість Юрія Андруховича як дзеркало суспільних перетворень 80–90-х років ХХ століття. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Філологічні науки, 2009. № 3 (166), Ч. І. С. 171–176.
49. Демчук Р. В. Українська ідентичність у модусі міфологем. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ : Стародавній світ, 2014. 235 с.
50. Деніел Кіз : рек. список літ. / уклад. О. Цілованська ; ред. О. Іоаніді ; відп. за вип. Г. Брагарник ; ЦБС Поділ. р-ну, б-ка ім. Андрія Головка. Київ, 2019. 34 с.
51. Довженко і кіно ХХ століття. *Збірник статей* / упор. Л. Брюховецька, С. Тримбач. Київ : Редакція журналу «Кіно-Театр», В-во Поліграфцентр «ТАТ». 2004. 264 с.

52. Естетика: навчальний посібник для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. Київ : «МП Леся», 2014. 613 с.
53. Євченко О. В Драма-антиутопія. Генезис. Поетика: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.06. Київ, 2002. 20 с.
54. Єрошкіна О. О. Епоха класицизму : навч. посібник. Вид. 2-ге, розшир. та допов. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. 186 с.
55. Журба С. Жанрові модифікації роману «Вільний світ» Т. Белімової. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531899.pdf/>.
56. Забіяка І. Елементи структуралізму в літературознавчій концепції Дмитра Чижевського. *Слово і час*. 2014. № 6. С. 51–56. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/149877>
57. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. 2-е вид., випр. Київ : Факт, 2007. 640 с.
58. Зборовська Н. В. Стильовий портрет шістдесятництва. *Слово і час*. 2001. № 12. С. 26–42.
59. Зварич В. З. Стилетворчі функції традиційних образів у поезії неокласиків : автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.06 «Теорія літератури». Тернопіль, 2002. 19 с.
60. Зимомря І. Австрійська мала проза ХХ століття: художня світобудова: монографія. Дрогобич – Тернопіль : Посвіт, 2011. 396 с.
61. Зубавіна І. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ : Інститут проблем сучасного мистецтва. 2007. 296 с.
62. Іванова Н. Специфіка есею як жанру художньо небелетристичної літератури. *Слово і час*. 2007. № 9. С. 15–25.
63. Івашенко В., Вайно М. «Кіносценарій» і «Кіновербальний твір»: диференціація термінопонять. *Лексикографічний бюлетень*: Зб. наук. пр. Київ: Ін-т української мови НАН України, 2004. Вип. 10. С. 61-65.
64. Ідеї структуралізму в сучасному українському літературознавстві. *Літературне місто*. URL: <https://web.archive.org/web/20141015101721/http://litmisto.org.ua/?p=6983>
65. Ільницький О. Український футуризм (1914—1930). Львів : Літопис, 2003. 456 с.
66. Карікова Н. М. «Останній могікан з періоду розстріляного відродження»: Б. Антоненко-Давидович як борець за культуру української мови. *Український смисл*. Дніпропетровськ, 2012. № 1. С. 24–41.
67. Качуровський І. Генерика і архітектоніка: У 2 кн. Київ : Кієво-Могилянська академія, 2008. 376 с.
68. Квіт С. Герменевтична стратегія Дмитра Чижевського. *Магістеріум. Історико-філософські студії*. Вип. 39; Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2010. С. 3–11. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e2892861-6794-4725-9679-7fc3038c790b/content>
69. Кебало М. Проблеми теорії та історії натуралізму останньої третини ХІХ століття в порівняльно-літературному аспекті: монографічне дослідження. Тернопіль : ТДПУ, 2002. 92 с.
70. Кепич В. Просвітницький романтизм Маркіяна Шашкевича. *Вісник Львівського університету. Філософські науки*. 2006. Вип. 9. С. 181–189. URL: http://fs-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/9_2006/22.pdf
71. Ковалів Ю. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія. Київ : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. 191 с.

72. Козлик І. В. Теоретичне вивчення філософської лірики і актуальні проблеми сучасного літературознавства. Івано-Франківськ : Поліскан; Гостинець, 2007. 591 с.
73. Колошук Н. Леся Українка і «нова» європейська драма. *Філологічні студії: зб. наук. праць*. Луцьк, 1997. Вип. 2. С. 28–33.
74. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: монографія. Львів : ПЛІС, 2005. 368 с.
75. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Либідь, 2007. 328 с.
76. Короткий тематичний літературознавчий словник. Ч. III. Версифікація: навчальний посібник; 4-те вид. / укл. Г. Білик. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2021. 92 с.
77. Косило Н. В. Типологічні особливості українського та англійського натуралізму в порівняльному аспекті. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2004. С. 135–138.
78. Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття. Київ, 1993. 232 с.
79. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Київ : Кондор, 2003. 192 с.
80. Кудрявцев М. Драма ідей в українській новітній літературі ХХ ст.: монографія. Кам'янець-Подільський : Оіум, 1997. 272 с.
81. Кудряшова О. В. Поетика вірша: навчальний посібник. Київ : Київський університет ім. Б. Грінченка, 2011. 143 с.
82. Курант І. Художня модель світу в поезії Михайла Драй-Хмари. *Studia methodologica*. 2002. № 12. С. 41–44.
83. Лавринович Л. Сучасний український постмодернізм – напрям? стиль? метод? *Слово і час*. 2001. № 1. С. 39–46.
84. Левчук Л. Психологія: історія, теорія, мистецька практика. Навчальний посібник. Київ : Либідь, 2002, 255 с.
85. Ленська С. Українська мала проза 1920–1960-х років: ідейно-тематичні домінуючі, жанрові моделі і стильові стратегії: дис. ... доктора філол. наук: 10.01.01 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. 470 с.
86. Лисенко Є. Образ, словесний образ, художній образ: уточнення понять. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Лінгвістика. 2018. Вип. 34(1). С. 114-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_2018_34%281%29__27
87. Лисиченко Т. Ю. Мовленнєвий паспорт особистості як основа творення художнього образу: граматики та поетики помилок. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. 2017. Вип. 46. С. 107–118.
88. Лімборський І. Класицизм в українській літературі. *Дивослово*. 2011. С. 43–51. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/10-0111.pdf>
89. Літературознавча енциклопедія: у двох томах / автор-укладач Ю. І. Ковалів. Київ : Академія. (Енциклопедія ерудита). Т. 1 : А (аба) - Л (лямент). 2007. 608 с. Т. 2 : М (Маадай-Кара) - Я (я-форма). 2007. 624 с.
90. Літературознавча компаративістика: навч. посібник / наук. ред. Р. Гром'як; упоряд. Р. Гром'як, І. Папуша. Тернопіль : ТДПУ, 2002. 331 с.
91. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ : Академія, 2007. 752 с.
92. Макаров А. Світло українського Бароко. Київ : Мистецтво, 1994. 288 с.

93. Мальцев В. Силабо-тонічні розміри в українському віршуванні 30-х років XIX століття. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації, 2013. Вип. 2 (30). С. 131–135.
94. Мангайм К. Ідеологія та утопія / пер. з нім. Київ : Дух і літера, 2008. 370 с.
95. Матіяш Б. Щось на кшталт есеїстики. *Критика*. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/shchos-na-kshtalt-eseyistyky>
96. Миненко Ю. Зародження українського бароко у контексті контрреформаційних впливів у Речі Посполитій середини XVI ст. *Слово і час*. 2015. № 7. С. 32–37. URL: <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/151744/06-Mynenko.pdf?sequence=1>
97. Мирошкіна Н. Українська есеїстика: теоретичні розвідки. *Слово і Час*, 2010. № 18. С. 20–26.
98. Мітосек Зофія. Теорії літературних досліджень / Пер. з польської В. Гуменюк, наук. ред. В.І. Іванюк. Сімферополь : Таврія, 2003. 408 с.
99. Моклиця М. Модернізм у творчості письменників XX століття: навч. посібник для студ. Вузів. Луцьк : Вежа, 1999. Ч. 1 : Українська література, 1999. 154 с.
100. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / перекл. з лат. ; вступ. слово Й. Кобова та Ю. Цимбалюка ; передм. Й. Кобова. Київ : Дніпро, 1988. 207 с.
101. Муранова Н., Волярська О., Літвінчук Л. Ідеї філософії Просвітництва в українському освітньому контексті: монографія. Київ : ТОВ «НВФ “Славутич-Дельфін”», 2020. 154 с.
102. Науменко Н. Генеза і шляхи розвитку українського верлібру кінця XIX – початку XXI століть : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04; Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка, 2010. 34 с.
103. Наумова Л. Конструктивізм в українській культурі. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого*, Культурологія. 2016 (18). С. 130–136.
104. Нікоряк Н. Жанрова автентичність кіносценарію як специфічної літературної форми (український досвід): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06. Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2011. 20 с.
105. Нікоряк Н. Кіносценарій як квазідраматургічний жанр. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди*. Сер.: Літературознавство. 2013. Вип. 3(1). С. 110–115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz1_2013_3%281%29__14
106. Нікоряк Н. Формування українського кіносценарного жанру за часів німого кіно. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Слов'янська філологія, 2012. Вип. 648–649. С. 42–48. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4499>
107. Новодворчук О. Окремі особливості версифікації в українській дитячій літературі початку XXI ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 31, Т. 2, 2020. С. 178–183. URL: http://www.apnh-journal.in.ua/archive/31_2020/part_2/30.pdf
108. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: Монографія. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 1999. 447 с.
109. Павлишин М. Р. Тарас Шевченко і його доба у творчості Валерія Шевчука. *Сучасність*. 1989. № 3 (335). С. 26–35.
110. Палій К., Астахова С., Лупай О. Методологія дослідження мотивів у ліричному творі кінця XIX – початку XX століть. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, 2021. № 48. том 4. С. 100–103.

111. Пархоменко І. Антиутопія: інтерпретація в сучасному літературознавстві. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія: Філологія, 61(936). С. 217–223.
112. Пархоменко І. Трансформація жанру антиутопії під впливом масової культури на матеріалі трилогії Лорен Олівер «Деліріум». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Серія: Літературознавство. С. 111–127.
113. Пітель В. М., Пітель В. І. Посилюваний повтор як один із засобів вираження есеми у творі Тараса Прохаська «Майбутнє буде давно». *Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти, технологій та суспільства: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 9 лютого 2023 р.): у 3 ч. Кременчук : ЦФЕНД, 2023. Ч. 2. С. 20–22.*
114. Пітерська О. Художній образ у сучасному науковому дискурсі. *Філологічні науки*. 2020. № 32. С. 49–53.
115. Поліщук Я. Естетика міфу і міфологічний горизонт раннього українського модернізму: дис... д-ра філол. наук: 10.01.01; 10.01.06; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2000. 400 с.
116. Попович О. Потенціал біографічного підходу щодо аналізу ролі видатної особистості у світовій культурі (на прикладі життя Збігнева Бжезінського). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 4.
117. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. URL: <http://socium.ge/downloads/komunikaciisteoria/pochepcov%20teoria%20komunikacii.pdf>
118. Прицак О., Шевченко І. Пам'яті Дмитра Чижевського (23 березня 1894 р. – 18 квітня 1977 р.). *Кіровоградська універсальна наукова бібліотека ім. Дмитра Чижевського*. URL: <http://library.kr.ua/elmuseum/chizhevsky/pritsak.html>
119. Пустовіт Л. О. Словник української поезії другої половини ХХ століття: семантико-функціональний аспект: монографія / упоряд. В.І. Матюша, П.А. Матюша, І.Л. Михно. Київ : Рідна мова, 2009. 243 с.
120. Романець В. М., Подковирофф Н.Т. Композиція та архітектоніка твору як ознака авторського стилю. Дж. Чосер «Кентерберійські оповідання». *Записки з романо-германської філології*. 2023. Випуск 1 (50). С. 238–252. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/0c88787f-6564-4d88-bdbd-5f484f805549>
121. Сабат Г. У лабіринтах утопії та антиутопії. Дрогобич : Коло, 2002. 160 с.
122. Садикова Л. В. Жанр есе у французькій літературній традиції. Харківський держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. *Наукові записки*. Сер.: Літературознавство. Харків, 1997. Вип. 6 (11). С. 7–11.
123. Семенюк Г. Ф., Гуляк А. Б., Бондарєва О. Є. Версифікація: теорія і практика віршування. Київ: ВГЦ «Київський університет», 2008. 304 с.
124. Сидоренко І. Архітектоніка та композиція художнього твору як елементи авторського ідіостилу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Філологічні науки». 2019. № 1 (17). С. 19-24. URL: <https://phil.duan.edu.ua/images/PDF/2019/1/2.pdf>
125. Синявська Л. Художня комунікація як різновид комунікації. *Записки з романо-германської філології*. Вип. 1 (42). 2019. С. 180–188. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/9bf0/fe969324ec587317e8132c3902220c4b60a4.pdf>
126. Сільман К. В. Есе як жанр на перетині літератури та журналістики : дис. канд. ... філол. наук : 10.01.06. Миколаїв, 2019. 228 с.

127. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю.М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 220 с.
128. Смолій В., Ясь О. Сучасна російсько-українська війна у світлі постколоніалізму. *Вісник НАН України*. 2022. № 6. С. 3–16. URL: <https://www.academia.edu/82156576>
129. Стефурак Р. Архітектоніка художнього есе. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки, 2023. С. 194–199. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-27>
130. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи: антологія / за заг. ред. Дмитра Наливайка. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 487 с.
131. Сюта Г. М. Лінгвосвіт поезії авторів Нью-Йоркської групи: монографія. Київ: Інститут української мови НАН України: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 164 с.
132. Титаренко М. Як написати успішний есей: кейси від Марії Титаренко. Школа журналістики та комунікації. URL: <https://sjc.ucu.edu.ua/news/yak-napysaty-uspishnyu-esey-keysy-vid-mariyi-tytarenko/>
133. Ткаченко Т. Мілітарний зріз малої прози Юліяна Мовчана. *Філологічний дискурс: Зб. наук. праць*. 2016. Вип. 4. С. 165–172.
134. Ткачов Ю. Кіносценарій. *Лексикон загального та порівняльного літературознавства*. Чернівці: Золоті литаври, 2001. С. 248–249.
135. Торговець Ю. І. Текст-типологічна специфіка есе: історична перспектива. *Філологічні студії*. 2016. Вип. 6. С. 29–33.
136. Фізер І. Про гадане гегельянство Дмитра Чижевського в його «Історії української літератури». *Магістеріум. Літературознавчі студії*. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. Вип. 21. С. 54–56.
137. Фройд З. Вступ до психоаналізу: Лекції зі вступу до психоаналізу з новими висновками. Київ : Основи, 1998. 710 с.
138. Хлистун І. Лінгвостилістичні особливості есе як публіцистичного жанру. *Філологічний часопис*. 2022. Вип 1(19). С. 121–128.
139. Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ – початку ХХ століття: Неоромантизм, символізм, експресіонізм: монографія. Івано-Франківськ : Плай, 2002. 413 с.
140. Шаповал А. С. Лінгвокультурологічна характеристика мовної особистості персонажа художнього твору (на матеріалі романів Перл Бак «Імператриця» та Павла Загребельного «Роксолана»). дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського, Одеса, 2015. 192 с.
141. Шаповалова Г. В., Шебештян Я. М. Гостримо перо. Основи журналістикознавчих розвідок. Ужгород : Карпати, 2012. 168 с.
142. Шацький І. Проблеми розуміння категорії «ліричний герой» в літературознавстві. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/35452/46-Shatskiy.pdf?sequence=1>
143. Швець Г. Д. Есеїстика Василя Барки: жанрова специфіка та проблематика: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.01; КНУТШ. Київ, 2006. 20 с.
144. Шебеліст С. В. Особливості розвитку сучасної української есеїстики в системі журналістських жанрів: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. Київ, 2009. 18 с.
145. Шебеліст С. Рябчук М. Есей може бути про що завгодно, не має лиш права бути нудним і банальним. *Zaxid.net*. 27 жовтня 2013. URL: https://zaxid.net/ryabchuk_esey_mozhe_buti_pro_shho_zavgodno_ne_maye_lich_prava_buti_nudnim_i_banalnim_n1296260

146. Шебеліст С. Теоретичні аспекти жанру есею. *Слово і Час*, 2010. № 32. С. 3–17.
147. Шевченко Т. Сучасна українська есеїстика: засоби впливу на читача. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/842aa55a-bcbe-4770-b86c-564ccbd9888b/content>
148. Шевчук З. С. Понятійно-термінологічне поле дослідження ієрархії «мовна особистість – мовний портрет». *Одеський лінгвістичний вісник*. 2014. Вип. 4. С. 305–308.
149. Шегеда О. П. Символіка розсипаних перл у поезії «Молодої Музи». *Вісник Житомирського державного університету*. 2008. № 42. С. 221–224.
150. Шулъжук Н. Особливості лінгвістичного аналізу художнього тексту як прагматично-комунікативної єдності. *Лінгвостилістичні студії*, Вип. 10, 2019, С. 195–203.
151. Юрескул І. Типологія жіночих образів в українській жіночій прозі кінця ХХ століття. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_2/93.pdf
152. Ябченко М., Вус Ю., Кипібіда І. Коротка історія українського фемінізму. Київ : вид-во «Видавництво» 2022. 108 с.
153. Якубовська М. С. У дзеркалі слова: есеї про сучасну українську літературу. Львів : Каменярь, 2005. 751 с.
154. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Куртуазна література доби Середньовіччя і трансформація її ідей у епоху Відродження. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. Сер.: Філологічні науки. 2014. Вип. 4.13. С. 308–313. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmduf_2014_4.13_67
155. Яусс Г. Рецептивна естетика й літературна комунікація. *Слово і Час*. 2007. № 6. С. 37–46.
156. Ящук Ж. М. Критична рецепція екзистенційної прози міжвоєнних десятиліть в українському літературознавстві. *Філологічні трактати*. Том 12. № 1. 2020. С. 17–28.
157. The Norton Anthology of Theory and Criticism / ed. by Vincent Leitch, William Cain, Laurie Finke, John McGowan, T. Denean Sharpley-Whiting, Jeffrey Williams. New York: W. W. Norton and Company, Inc., 2018. 2624 p.
158. Modern Criticism and Theory: A Reader (3 ed.) / ed. David Lodge and Nigel Wood. London and New York: Routledge, 2008. 627 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Аудіоподкасти Іванни Шкромиди про літературу. URL: <https://vitrjana.uamodna.com/>
2. Відеолекторій «Wisecow» з питань літератури та мистецтва. URL: <https://wisecow.com.ua/>
3. Гугл-академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
4. ЛітАкцент — світ сучасної літератури. URL: <https://litakcent.online/>
5. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.lib.uzhnu.edu.ua>
6. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаніка. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2>

УДК 070(076):82.0

Б 59 Г 45

Навчально-методичне видання

Укладачі:

БІДЗІЛЯ Юрій Михайлович – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

ГЕЦКО Ганна Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

ЗАСАДИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ

Навчально-методичний посібник

Засади літературної творчості: навчально-методичний посібник до вивчення курсу для студентів спеціальності 061 Журналістика (ОП «Журналістика», «Міжнародна журналістика», «Реклама та зв'язки з громадськістю») / Укл. Ю.М. Бідзіля, Г.І. Гецко. Ужгород, 2024. 64 с.